Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

...1921 оной ...рин 21-hээ гарана | № 48 (15671) | 1981 оной февралиин 26, четверг | Сэн 3 мүнгэн.

„...Бидэнэр эб найрамдалай болон арадуудай аюулгүй байдалай үнэн зүб хэрэгэй түлөө, ажалша хүнүүдэй аша туһын түлөө тэмсэнэбди. Марксистско-ленинскэ һургаалай үнэн—манай талада. Нэгэдэл болон бата жагсаал—манай хүсэн“.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй тоосоото элидхэлһээ.

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН XXVI СЪЕЗД

Информационно МЭДЭЭСЭЛ

Советскэ Союзай Коммунис партиин XXVI съезд февралиин 24-дэ Москвада, Кремлиин Съезднүүдэй ордон соо хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь нүхэр К. У. ЧЕРНЕНКО үглөөнэй заседани дээрэ түрүүлэгшээр һуугаа. Нүхэд: Казахстанай Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Д. А. КУНАЕВ, КПСС-эй Ленинградска обкомой нэгэдэхи секретарь Г. В. РОМАНОВ, В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Магнитогорско металлургическа комбинадай ахалагша горновой В. Д. НАУМКИН, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ М. С. СОЛОМЕНЦЕВ, Белоруссиин Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Т. Я. КИСЕЛЕВ, Узбекистанай Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Ш. Р. РАШИДОВ гэгшэд Советскэ Союзай Коммунис партиин XXVI съездэ КПСС-эй Центральна Комитедэй тоосое, дотоодын болон гадаадын политикын талаар партиин ээлжээтэ зорилгонуудые. КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин тоосоое зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадаһан байна.

Нүхэд: Кубын Коммунис партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь, Кубын Республикын Гүрэнэй Соведэй ба Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ ФИДЕЛЬ КАСТРО РУС, Вьетнамай Коммунис партиин Центральна Комитедэй Генеральна секретарь ЛЕ ЗУАН делегадууд болон айлшадаар хани халуунаар угтагдажа, съездые амаршалаа.

Нүхэд: КПСС-эй Ростовско обкомой нэгэдэхи секретарь И. А. БОНДАРЕНКО, КПСС-эй Башкирай обкомой нэгэдэхи секретарь М. З. ШАКИРОВ, В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Ивановска камвольно комбинадай нэхэгшэ Л. Н. ГОЛУБЕВА гэгшэд элидхэлнүүдые зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадалсаба.

Нүхэд: Польшын Нэгэдэмэл хүдэлмэришэнэй партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь Станислав КАНЯ, Германиин Социалис нэгэдэмэл партиин Центральна Комитедэй Генеральна секретарь, Германиин Демократическа Республикын Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Эрих ХОНЕККЕР делегадууд болон айлшадаар хани халуунаар угтагдажа, үглөөнэй заседани дээрэ мүн лэ үгэ хэлээ.

***

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Н. А. ТИХОНОВ КПСС-эй XXVI съездын февралиин 24-нэй үдэшын заседани дээрэ түрүүлэгшээр һууба. Нүхэд: Азербайджанай Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Г. А. АЛИЕВ, КПСС-эй Горьковско обкомой нэгэдэхи секретарь Ю. Н. ХРИСТОРАДНОВ, КПСС-эй Литвагай Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь П. П. ГРИШКЯВИЧУС, Грузиин Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Э. А. ШЕВАРДНАДЗЕ гэгшэд элидхэлнүүд тушаа үгэ хэлэһэн байна.

Нүхэд: Чехословакиин Коммунис партиин Центральна Комитедэй Генеральна секретарь, Чехословакиин Социалис Республикын Президент Густав ГУСАК, Венгриин Социалис хүдэлмэришэнэй партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь Янош КАДАР, Болгариин Коммунис партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь, Болгариин Арадай Республикын Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Тодор ЖИВКОВ, Политбюрогой гэшүүн, Франциин Коммунис партиин Центральна Комитедэй секретарь Гастон ПЛИССОНЬЕ, Румыниин Коммунис партиин Генеральна секретарь, Румыниин Социалис Республикын Президент Николае ЧАУШЕСКУ делегадууд болон айлшадаар хани халуунаар угтагдажа, съездые амаршалба.

МОСКВА. Кремлиин Съезднүүдэй ордон дотор КПСС-эй XXVI съезд хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлһээр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: заседанинуудай забһарлалгын үедэ. СССР-эй летчик-космонавт, Советскэ Союзай хоёр дахин Герой А. А. Леонов делегадуудай дунда.

ТАСС-ай фото.

ЛЕНИНЭЙ ТУГ ДОРО ЖАГСАН...

Ленинэй илагдашагүй туг доро жагсаһан манай орон агууехэ уг зорилго тээшээ—коммунизм тээшэ найдамтайгаар дабшажа ябана. Советскэ Союзай Коммунис партиин XXVI съезд энэ түүхэтэ замда шухала шатань болобо. Тэрээн дээрэ парти болон арадай түйлаһан асари ехэ амжалтануудай дүнгүүд согсологдоно, коммунис зохёон байгуулалтын шэнэ хараа түсэбүүд зүбшэн хэлсэгдэнэ.

Съездын нээгдэһэн үдэр КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй хэһэн КПСС-эй Центральна Комитедэй тоосоое партиин дээдэ хуралдаанай делегадууд, тэрэнэй айлшад, манай ороной, мүн гадаадын олон миллион хүн зон ехэ һонирхолтойгоор шагнажа, хүлеэн абаһан байна. Зохёохы марксизм-ленинизмын энэ элитэ ехэ документ дотор илаһан социализмын общесвын, мүнөөнэй уласхоорондын байдалай хүгжэлтын гол хуули ёһонууд гүнзэгыгөөр, бодото эрдэм наукада үндэһэлэн шэнжэлэгдээ. дотоодын болон гадаадын политикын талаар партиин урда табигдаһан шухала зорилгонууд тодорхойлогдоо.

Коммунис байгуулалтын жабхаланта холын хараа зорилгонуудаар жэгүүрлэһэн совет хүнүүд шалгагдамал манлай болохо коммунистнуудай партиие бүри нягтаар тойрон жагсажа, тэрэнэй хараа түсэбүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө тэмсэлдэ бүхы хүсэеэ, эрдэм мэдэсэеэ, зохёон байгуулхы эрмэеэ элсүүлхээр эрид шиидэнхэй байһанаа мэдүүлнэ.

КПСС-эй XXVI съездын февралиин 24-дэ хүдэлмэрэе үргэлжэлүүлһэн Кремлиин Съезднүүдэй ордон соо зохёохы дэбжэлтын, бүтэмжэтэй һайн оршон байдал тогтонхой.

Съездэ КПСС-эй Центральна Комитедэй хэһэн тоосое, дотоодын болон гадаадын политикын талаар партиин ээлжээтэ зорилгонуудые, КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин тоосоое делегадууд зүбшэн хэлсэнэ.

Үглөөнэй 10 саг. Түрүүлэгшээр һууһан КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь нүхэр К. У. Черненко Казахстанай Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь нүхэр Д. А. Кунаевта үгэ үгэбэ.

Центральна Комитедэй политическэ хараа шугам болон бодото ажал ябуулгые, партиин дотоодын болон гадаадын политикые Казахстанай Компартиин делегаци бүримүһэн һайшаана, КПСС-эй ЦК-гай тоосоото элидхэлэй бүхы заабаринуудые, тобшолнуудые халуунаар, нэгэн һаналтайгаар дэмжэнэ гэжэ тэрэ хэлээ.

Ферросплавууд, глинозем, химиин ба нефть болбосоруулгын продукци орондоо үгэжэ, түлишын-элшэ хүсэнэй томо ехэ район боложо байһан Павлодар-Экибастузай территориально-үйлэдбэриин комплексые хүгжөөлгэдэ үгэ хэлэгшэ дэлгэрэнгыгээр тогтоһон байна.

Партиин аграрна политикые бодото дээрэнь залан сэхээр бэелүүлһэнэй, шэнэ газарые түсэбэй ёһоор, удаа дараалан ашаглаһанай, үйлэдбэрине мэргэжүүлһэнэй, томодхоһоной ашаар үнгэрһэн табан жэлэй турша соо 81 миллионһоо дээшэ тонно гэхэ гү, али жэлдээ дунда зэргээр 1 миллиард шахуу пууд тариа гүрэндэ тушаагаабди. КПСС-эй Центральна Комитедэй уряалдагай ёһоор, бии байгаа арга нөөсэнүүдээ, кадрнуудай дүршэл шадабарине, элдүүрилэгдэн ашаглагдаһан шэнэ газарай бүхы хүшые партиин табиһан эдеэ хоолой программые бүрин хүсэдөөр бэелүүлгын аша туһада хабаадуулхын тула партийна организацинууд бүхы юумэ хэхэ юм гэжэ үгэ хэлэгшэ найдуулаа. Тэрэнэй шанарай бүхы үрэ дүнгүүдые эрид дээшэлүүлхэ гээшэ мүнөө хүдөөгэй экономикын гол зорилго болоно.

ЦК-гай тоосоото элидхэл уласхоорондын оршом соо КПСС-эй эдэбхитэй, зохёон байгуулхы ажал ябуулгын зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэмэ зураглалые багтаана гэжэ КПСС-эй Ленинградска обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр Г. В. Романов мэдүүлбэ. Шахардуу байдал һуларуулгын ехэ туршалга шалгалтада орожо байһан эрхэ байдалда Советскэ Союз оршон байдалые һайжаруулха замаараа дабшаха, империалис бүлэгөөрхид болон эдэнэй Пекинэй туһамаршадай эзэрхэг түримхэй һанаашалгануудые шууд сэхээр элишэлхэ, буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые болюулхын түлөө эрид тэмсэхэ гэжэ тэмдэглэхэдэ шухала удха шанартай байна. Леонид Ильич Брежневэй үсэгэлдэр гаргаһан эб найрамдалта шэнэ үүсхэлнүүд гүнзэгы удхатай, һайн һайхан уг зорилготой юм.

XXVI съездын хүндэлэлдэ абаһан уялгануудаа ленинградайхидай амжалтатайгаар дүүргэһэн тухай хөөрэхэдөө, эрдэмэй-үйлэдбэриин хүсэнэй нөөсэнүүд гүйсэд дүүрэнээр ашаглагдаагүй гэжэ үгэ хэлэгшэ мэдүүлбэ. Гүйсэдхэлгын жаяг журамые бүхы талаарнь бэехижүүлһэнэй, арадай зөөридэ эзэн ёһоор хандаһанай, бии байгаа дутуу дундануудые эрид шууд усадхаһанай ашаар лэ эдэ бүгэдые гүйсэд ашаглажа болоно.

Тоосоото элидхэл соогоо нүхэр Л. И. Брежневэй халуун дулаанаар хэлэһэн хүдэлмэришэн ангиие съезд дээрэ түлөөлхэ зол хубида хүртэһэндөө омогорхоноб гэжэ В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Магнитогорско металлургическа комбинадай ахалагша горновой нүхэр В. Д. Наумкин хэлэбэ.

Хүдэлмэрилэгшэ бүхэнэй ажал хэрэгтэ үдэр бүри сэгнэлтэ үгэхэ гээшэ комбинадта һайн заншал болонхой. Ниитэ үрэ дүнгүүд тоолон гаргагдахаһаа гадна, хүн бүхэнэй ажалай хубита тухай сэхэ хөөрэлдөөн болодог. Энэнь хүн бүхэнэй харюусалгые дээшэлүүлээ. Коллектив дотор мэргэжэлээрээ омогорхолгын мэдэрэл; эрхимүүдһээ жэшээ абаха эрмэлзэл хүгжөөгдэнэ.

Эдэнэй ажал ба ажаһуудалые улам һайжаруулха тухай парти ба Совет правительствын анхарал оролдолгые металлургнууд хододоо мэдэржэ байдаг.

Магниткын металлургнууд табан жэлэй турша соо 1 миллионһоо үлүү тонно металл алмаа. Энэ хадаа партиин съездэ комбинадай бэлэг болоно гэжэ делегат тэмдэглэбэ. Комбинадые шэнэдхэн һэльбэхэ, тэрэниие түүхэй эдээр хангаха асуудалнуудта үгэ хэлэгшэ тогтобо.

Партиин съездэ ЦК-гай тоосоото элидхэл хүн тухай, тэрэнэй ажаһуудал ба зол жаргал тухай анхарал оролдолгоор нэбтэрэнхэй гэжэ РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр М. С. Соломенцев тэмдэглээд, КПСС-эй Центральна Комитедэй политическэ хараа шугамые, бодото ажал ябуулгые бүрин хүсэдөөр һайшаахые дурадхаа.

Республикын экономикын хурдан түргэн, тогтууритай һайн хүгжэлтэ тухай үгэ хэлэгшэ хөөрэбэ. Гэбэшье ашаг үрэ болон шанарай талаар үндэһэн хубилалта даб дээрэ болоодүй байһаар гэжэ тэрэ хэлээ. Энэ үндэһэн шухала зорилгые шиидхэхын тула үшөө ехэ юумэн хэгдэхэ зэргэтэй.

Эдеэ хоолой программые бодото дээрэнь бэелүүлгэдэ, хүн зониие эдеэ хоолой зүйлнүүдээр, нэн түрүүн мяхаар, һүөөр хангалгые һайжаруулгада хабаатай асуудалнуудта делегат үгынгөө ехэнхи хубиие зорюулба. Эдэ бүхы зүйлнүүдээр хүн зоной эрилтэнүүдые гүйсэд хангажа шаданагүйбди.

КПСС-эй XXVI съезд манай ороной урда асари ехэ хараа түсэбүүдые нээнэ. Шалгагдамал манлай—Коммунис партиин хүтэлбэреэр Россин Федерациин ажалшад, бүхы совет арадтал адли, инаг дурата Эхэ оронойнгоо һалбаран хүгжэхын аша туһада бури шэн габьяатайгаар хүдэлхэ юм.

Тэрэнэй дайшалхы штаб—ленинскэ Центральна Комитет, бүгэдэ арадта хүндэтэй болоһон манай парти ба Совет гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэ, залан сэхэ марксист-ленинец, мүнөө үеын элитэ ехэ политическэ ажал ябуулагша нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй ЦК-гай Политбюро дотоодын болон гадаадын политикые бэелүүлхэ талаар КПСС-эй асари ехэ ажал ябуулгые найдамтайгаар залан хүтэлбэрилнэ гэжэ Белоруссиин Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь нүхэр Т. Я. Киселев хэлэбэ.

ЦК-гай тоосоон доторхи заабаринуудые, тобшололнуудые, зорилгонуудые хэлбэришэгүйгөөр хүтэлбэри болгон, гүйсэдхэн бэелүүлдэгбди. КПСС-эй хүсэндөө байһан Программада шухала хубилалтануудые, нэмэлтэнүүдые оруулха тухай съездын үзэмжэдэ табигдаһан дурадхалые манай делегаци бүрин хүсэдөөр дэмжэнэ.

Республика дотор эрдэм, техникын дэбжэлтые хурдадхаха, эрдэм наука болон үйлэдбэриин харилсаанай нүлөө ехэтэй арга онолнуудые бэдэрхэ асуудалнуудта гол анхарал хандуулагдаха юм гэжэ делегат тэмдэглээ.

Үзэл сурталай хүдэлмэриие һайжаруулха, тэрэнэй олохон участогууд ба һалбаринуудые шэнэдхэн хубилгаха шухала байһан тухай ЦК-гай тоосооной заабариие бидэ гүйсэд дэмжэнэбди.

Советскэ Союзай Коммунис партиин революционно зохёохы ябуулгатай, энэрхы зорилготой агууехэ суртал һургаалнуудтай ба алдарта амжалтануудтай жэшэжэ болохомоор тиимэ дура татадаг ондоо хүсэн дэлхэй дээрэ байхагүй гэжэ Узбекистанай КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь нүхэр Ш. Р. Рашидов хэлэбэ.

Арадай ажана байдал, бата бэхи эб найрамдал тухай анхарал оролдолгоор, манай агууехэ хэрэгэй үнэн зүб ба илалта түйлаха байһандань гүнзэгы этигэлээр нэбтэрһэн тоосоото элидхэл партиие, бүхы совет хүнүүдые 80-яад онуудай ажал ябуулгын программаар зэбсэгжүүлбэ. Энэ программань эрдэм ухаанда үндэһэлнэ.

Арбадахи табан жэлдэ Узбекистанай экономико, эрдэм, соёлые хүгжөөхэ, арадай байдалые хэлбэришэгүйгөөр һайжаруулха талаар түйлагдаһан амжалтануудта делегат тогтожо хэлээ. Түсэбтэ табан жэлэй социально-экономическа гол зорилгонууд амжалтатайгаар дүүргэгдээ. Республикын ажалшад КПСС-эй XXV съезд дээрэ үгэһэн үгэдөө нэрэтэй түрэтэйгөөр түрөө. Үнгэрһэн жэлдэ тон ехэ хэмжээнэй хлопок—6 миллион 237 мянган тонно, худалдагдаһан байна.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй зорилгонуудые шэнжэлхэдээ, ниитын үйлэдбэриин ашаг үрые саашадань дээшэлүүлхэ гээшэ онсо шухала гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглэбэ.

Гээгдэгшэдгүйгөөр хүдэлхэ үүсхэлдэ нүхэр Л. И. Брежневэй үгэһэн үндэр сэгнэлтээр зоригжоһон Доной ажалшад арбадахи табан жэлые амжалтатайгаар дүүргээ гээд КПСС-эй Ростовско обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр И. А. Бондаренко мэдүүлбэ. Промышленностьда, транспорт дээрэ, хэлхеэ холбоондо ба хангалгын һалбаринуудта гээгдэһэн предприятинууд гол түлэб үгы юм. Ажахы эрхилэлгын шэнэ эрхэ байдалые хараада абажа, энэ патриотическа хүдэлөөнэй хожомой хараа зорилгые тодорхойлходоо, областной партийна организаци үйлэдбэриин предприятинуудые түргөөр ашаглалгада оруулжа хэрэглэхэ хараа шугам баримтална.

Мяха, наран сэсэг үйлэдбэрилгөөр гээгдэлээ усадхахын тула, уһалагдадаг газарай ашаг үрые дээшэлүүлхын тула областиин партийна организаци шэнэ табан жэлдэ ехэ юумэ хэхэ болоно гэжэ делегат онсолон тэмдэглэбэ. Ороoho үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ гээшэ Доной коммунистнуудай эгээл габшагай участок байһаар. «Гигант» совхозой солото коллективэй уряагаар түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ үндэр баян ургаса абахын түлөө мүрысөөн ажахынуудта дэлгэрэнхэй.

(Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта).

ТҮРЭЛ ПАРТИИНГАА СЪЕЗДДЭ БУРЯАД ОРОН ЭЛИДХЭНЭ

УРМА БАЯРТАЙГААР

Улаан-Үдэ хотымнай тон залуу предприятинуудай нэгэн болохо гадар нэхэhэ хубсаhа оёдог фабрика богонихон хугасаа соо хүн зондо мэдээжэ боложо, амжалтатай бэшээр хүдэлжэ байнхай юм. Партиин ээлжээтэ XXVI съездын зарлагдаха болзор хараалһан КПСС-эй ЦК-гай июниин (1980 оной) Пленумэй һүүдэр коллектив дотор съездые нэрэтэй түрэтэйгоор угтахын түлөө эдэбхи үүсхэл гаргажа, социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрһэн байна.

Энэ коллективтэ үнинэй хүлеэгдэһэн үдэр хүрэжэ ерэбэ. Фабрикын оёдолой цехүүд элдэб олон плакат, лозунгнуудаар шэмэглэгдэнхэй. Партиин ээлжээтэ съездэ зорюулагдаһан баяр ёһололой митингдэ сугларһан хүдэлмэришэдэй шэг шарай урма баяртай. Тус митингые фабрикын партбюрогой секретарь Л. И. Хадархина нээжэ, үгэ хэлэбэ:

— Бидэнэр түүхэтэ үйлэ хэрэг болохо КПСС-эй XXVI съездын хүдэлмэрнеэ онсо ехээр хаража, зүрхэ сэдьхэлһээ хүлеэбди, — гээд тэрэ тэмдэглэбэ. Манай фабрикын коллектив съездын нээгдэлгэдэ дээшэлүүлһэн социалис уялгануудые абаад, амжалтатай һайнаар дүүргэжэ гараба һайн. һайхан үүсхэл олоор дэлгэрээ. Жэшээлхэдэ, нэхэгшэ Н. Г. Варнавская КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленумэй удаа юһэн һарынгаа даабари съездын нээгдэхэ үдэр болотор дүүргэхэ гэһэн дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаад, энээниие дэмжэхыень хани нүхэдынь хандаһан байна. Энэ үүсхэлынь олоороо дэмжэгдээ.

Дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаһан олон хүдэлмэришэд, комсомол-залуушуулай бригаданууд үгэдөө хүрэжэ, даабаряа болзорһоонь холо урид дүүргээ. Гадна бригадануудай дунда «КПСС-эй XXVI съездын нэрэмжэтэ» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй.

Энэ мүрысөөндэ манай комсомол-залуушуулай бригада илажа, «КПСС-эй XXVI съездын нэрэмжэтэ» гэһэн нэрэ зэргэ абажа ябаха эрхэдэ хүртэбэ. Энэ хадаа ехэл хүндэтэй хэрэг гээшэ. Тэрэ бидэниие бүри ехэ амжалтануудта уряална. Би өөрөө хубиингаа табан жэлэй даабари гурбан жэл хахад соо дүүргэхэб гэжэ үгэеэ үгэнэб, — гэжэ оёдолой цехэй комсомол-залуушуулай бригадын бригадир Т. И. Сокольникова мэдүүлбэ.

Удаань баярай энэ митинг дээрэ оёдолшон Э. А. Бутуханова, нэхэгшэ Н. В. Золотарева болон бусад үгэ хэлэхэдээ, коллективүүдэйнгээ түйлаһан амжалтанууд тухай хөөрэһэн, мүнөө боложо байгаа КПСС-эй XXVI съездын абаһан шиидхэбэринүүдые, арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбтэ даабари бүхыдэнь сүм дүүргэхэ хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэ байһанаа мэдүүлээ.

Тэрэшэлэн тус митинг дээрэ съездэ зорюулагдаһан социалис мүрысөөндэ илажа гарагшадта диплом болон үнэтэ бэлэгүүд барюулагдаа. Тиихэдэ оёдолшодой дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ шалгарһан Э. А. Бутухановада Чехословаки, Венгри ошохо путевко барюулагдаба. Түрүү оёдолшон мүнөө байгша оной август һарын даабаряар хүдэлжэ байна.

М. САНДАНОВ.

Улаан-Үдын Ленинэй ордето мяха-консервын комбинадай термостатна цех соо хүн зон олоороо сугларба. «КПСС-эй XXVI съездэ—манай габшагай ажал!» гэһэн лозунг бүгэдые уряална. Эндэ сугларагшад барандаа омог баяртайнууд. Тэрэншье ойлгосотой. Юундэб гэхэдэ, тус комбинадай коллектив КПСС-эй XXVI съездэ зорюулан, дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абаад, тэрэнээ амжалтатайгаар дүүргэһэн байна.

Тус комбинадай хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба алба хаагшадай митинг КПСС-эй XXVI съездын хүдэлмэридэ зорюулагдаһан байба. Энэ митингые мяха-консервын комбинадай парткомой секретарь В. Р. Булдаев нээгээд, КПСС-эй Октябрьска райкомой нэгэдэхи секретарь И. А. Антакшиновада үгэ үгэбэ.

— Бүхы совет арад, мүн дэлхэйн түрүү үзэл бодолто хүн түрэлтэн КПСС-эй XXVI съездын нээгдэхэ үдэрые баяр баясхалантайгаар угтаба. Энэ съезд дээрэ үнгэрһэн табан жэлэй үедэ хэһэн ажал хүдэлмэриингөө дүнгүүдые гаргажа, удаадахи жэлнүүдэй хараа түсэбүүдые тодорхойлхо байна, — гээд үгэ хэлэгшэ тэмдэглэбэ.

Түрэл партиингаа, тэрэнэй ленинскэ Центральна Комитедэй, Совет правительствын хүтэлбэри доро совет арадай, тэрэ тоодо Улаан-Үдын Октябрьска районой ажалшадай түйлаһан амжалтанууд дээрэ тогтон хэлээ. Тус районой промышленна предприятинууд продукци худалдаха талаар үнгэрэгшэ табан жэлэйнгээ түсэбые декабриин 23 болотор сүм дүүргэһэн юм. Тэрэ тоодо мяха-консервын комбинадай эбтэй эетэй коллектив оролсоно гээд партиин райкомой нэгэдэхи секретарь онсолон тэмдэглээ.

Удаань И. А. Антакшинова КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй хэһэн элидхэл тухай хөөрэжэ үгэбэ.

Удаань комбинадай электро-гагнуургашан, Социалис Ажалай Герой В. И. Немочин үгэ хэлэхэдээ, манай комбинадай коллектив габшагай ажалаараа түрэл партиингаа XXVI съездые угтаба гээд тэмдэглэбэ. —Манай парти болон правительство эб найрамдалай түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэнэ. Түрэл партиингаа гадаадын ба дотоодын политикые бидэнэр бүрин дэмжэнэбди гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

Тэрэшэлэн шубуу үүсэлдэг цехэй начальник А. Г. Скрицкая үгэ хэлэхэдээ, үдэр бүриингөө даабариие 8 часай орондо 6 часай туршада дүүргэхэ уялга абаад, тэрэнээ амжалтатайгаар дүүргэжэ байнабди гэбэ. — Манай цех «Партиин XXVI съездэ — 26 габшагай недели» гэһэн уряа доро ажаллахадаа, абаһан уялгаяа 23 недели соо дүүргэжэ, комбинадайнгаа дамжуулгын Улаан тугта хүртөөбди гэжэ мэдүүлхэдэнь, зал соо альга ташалган наяршаба. Эдэ үдэрнүүдтэ түйлаһан амжалтануудаа арьбадхан, ажалайнгаа эршые нэгэшье һуладхахагүйбди гэжэ сугларагшадые коллективэйнгээ зүгһөө найдуулба.

— Колбасна заводой коллектив байгша оной түрүүшын хоёр һарын түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхээр шиидэнхэй. Түрүү бригаданууд үдэр бүриингөө даабаринуудые 110 — 112 процент хүрэтэр дүүргэнэ. Съездын дүүрэтэр үдэр бүхэнөө габшагай ажалай үдэр болгохо гэжэ шиидээбди гэжэ удаадахи үгэ хэлэгшэ — Улаан-Үдын городской Соведэй депутат, мяха шулагша С. Г. Архипов мэдүүлбэ.

Митинг дээрэ мүн лэ консервнэ заводой бригадир А. А. Шурыгина, «Бурмясопром» нэгэдэлэй генеральна директор Ю. В. Шитиков гэгшэд үгэ хэлэбэ.

С. ОЧИРОВ.

АМЖАЛТААРАА ЗОРИГЖОНХОЙ

Түмэр замай Зэдэ станциин дэргэдэхи 25 эмхи зургаан болон предприятинуудай хүдэлмэришэд, алба хаагшад эндэхи талмай дээрээ олоороо сугларжа, КПСС-эй XXVI съездын хүдэлмэреэ эхилһэн түүхэтэ үйлэ хэрэгтэй дашарамдуулан, баярай митинг үнгэргэбэ.

КПСС-эй Зэдын райкомой секретарь В. Б. Чимитов митинг нээжэ, А. А. Аминовта үгэ үгэбэ. Тэрэ түрэл партиингаа ээлжээтэ съездын эхилһэнтэй, Совет Армиин болон Далайн-Сэрэгэй Флодой һайндэрөөр сугларагшадые халуунаар амаршалаад, совет хүнүүдэй урма баяртайгаар хүдэлжэ байһые тэмдэглээ.

Удаань 589-дэхи ПМК-гай начальник Ю. А. Малисов, Зэдын дунда һургуулиин парторганизациин секретарь В. Д. Лосева, дайнай болон ажалай ветеран В. М. Польских гэгшэд үгэ хэлэһэн байна.

Зэдэ станциин арадай депутадуудай поселково Соведэй гүйсэдкомой секретарь Т. А. Зайцева үгэ абахадаа, станциин ажалша коллективүүдэй XXVI съездэ зорюулһан рапортнуудые уншаба. Эндэхи бүхы 25 коллективэй 21-ниинь байгша оной хоёр һарын түсэбые съездын нээгдэхэ үдэр хүрэтэр амжалтатай дүүргээд байба гэһэн баяртай мэдээсэл тэрэ дуулгаа.

Тус митинг дээрэ үгэ хэлэһэн хүн бүхэн совет коммунистнуудай хуралдаанай хүдэлмэреэ амжалтатай һайнаар дүүргэхые хүсэһэн байна.

С. ПАВЛОВ.

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН XXVI СЪЕЗД

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА ШАЛГАЛТЫН КОМИССИИН ТООСОО

Комиссиин түрүүлэгшэ нүхэр Г. Ф. СИЗОВОЙ хэһэн элидхэл

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Советскэ Союзай Коммунис партиин съезд бүхэн — ороной олон миллион хүниһөө бүридэдэг коммунистнуудай, манай бүхы арадай ажабайдалда асари ехэ үйлэ хэрэг болоно.

Тэрэнэй Верховно орган — партиин съезднүүд тэмсэлэй ба зохёон байгуулгын дүй дүршэлые согсолно, коммунис байгуулалтын шэнэ шата бүхэндэ партиин стратеги болон тактикые зохёоно, мүнөө үеын агууехэ эрдэм наука болохо марксизм-ленинизмые хамтаараа хүгжөөнэ.

Тиихэтэй хамта манай партиин съезднүүд уласхооронын ехэ удха шанартай үйлэ хэрэг боложо, бүхы оронуудай ажалшадай анхаралые заатагүй татадаг, гүнзэгы ехэ һонирхол үүсхэдэг юм.

Партиин XXVI съезд манай ороной хүгжэлтэдэ, экономикодо, политическэ ба оюун бодолой һалбаринуудта, совет арадай бүхы ажабайдалда, батажан хүгжэһэн социализмын гол ёһонуудые али бүхы талаарнь бэхижүүлгэдэ гайхамшагта шата боложо, түүхэдэ орохо байна.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй хэһэн элидхэл — ёһотойл ленинскэ хэмжээнэй, түхэл шэнжэтэй документ мүн. Ороноо хүтэлбэрилхэ талаар партиин бэелүүлдэг хүдэлмэриин зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэмэ зураглал тэрээн дотор тобойсо харуулагдаа, партиин дотоодын болон гадаадын политикада али бүхы талаһаань марксистско-ленинскэ шэнжэлэл хэгдээ, табан жэлэй турша соо политическэ, экономическа ба социальна асуудалнуудаар ороной, арад зоной хуби заяанда шухала удха шанартай манай түйлалтанууд харуулагдаа.

Түйлалтанууднай үнэхөөрөөшье ехэ юм. Тэдэ бодото омогорхолой, үнэн зүрхэнэй баярай мэдэрэл түрүүлнэ. Гэбэшье парти бодото хэрэг байдалые үнэн зүбөөр сэгнэдэг. Хэгдэһэн юумые шүүмжэлхы ёһоор хаража үзэһэнэй үндэһөөр нүхэр Л. И. Брежневэй элидхэл дотор, 1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүдэй проект соо саашанхи жэлнүүдэй тодо программа хараалагдаа, шиидхэгдэхэ зэргэтэй зорилгонууд тодорхойгоор табигдаа. Бидэнэй дабшажа ябаһан зам хадаа зүб, Ленинэй зааһан зам болоно гэжэ тэдэ этигэл найдал түрүүлжэ шадаха байна.

Совет арад ерээдүй тээшээ найдамтайгаар харана, совет обществын хүтэлбэрилхы ба шэглүүлхы хүсэн болохо партиин сэсэн мэргэн, хёрхо нарин байлгада этигэнэ.

КПСС-эй Центральна Комитедтэ, үнэн сэхэ ленинец, гэрэлтэ һайхан ерээдүйн түлөө эсэшэ сусашагүй тэмсэлшэ нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй Политбюродо совет хүнүүд ехэ дуратайгаар, гүнзэгы этигэл найдалтайгаар хандадаг юм. КПСС-эй дотоодын болон гадаадын политикые — эб найрамдалай ба зохёон байгуулгын политикые, бодото арадай политикые манай хүн зон халуунаар һайшаадаг, дэмжэдэг байна.

Нүхэдүүд! Тэрээндэ Уставаар тодорхойлогдоһон хүдэлмэриин участогта КПСС-эй Центральна шалгалтын комисси КПСС-эй XXV съездын табиһан зорилгонуудые шиидхэлгэдэ эдэбхитэйгээр хэбаадаһан байгаа.

КПСС-эй Уставай ёһоор, Центральна шалгалтын комисси партиин түбэй органуудта ажал хэрэгэй түргөөр, зүбөөр ябуулагдажа байдагые, кассые, КПСС-эй Центральна Комитедэй предприятиие шалгаха уялгатай. Центральна шалгалтын комисси партиин Уставай эдэ журимүүдтэй тодо наринаар зохилдуулан, ажал ябуулгаяа эмхидхэдэг байна. Тэрэнэй хүдэлмэри түсэбэй ёһоор бэелүүлэгдээ. Нютагай партийна организацинуудай шалгалтын комиссинуудай хүдэлмэридэ бодото туһаламжа үзүүлэлгэдэ бидэ мүн лэ ехэ анхаралаа хандуулһан байнабди.

Орон доторхи коммунис байгуулалтые хүтэлбэрилхэ талаар партиин съезднүүдэй, ЦК-гай Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь амжалтатайгаар бэелүүлгэ гол түлэб КПСС-эй ЦК-гай аппарадай эмхитэй һайн, тодо нарин хүдэлмэриһөө дулдыдадаг байна гээд тэмдэглэхэ шухала.

Партиин Центральна Комитедэй аппарат Центральна Комитедэй Политбюрогой болон Секретариадай даалгабаринуудые ехэ харюусалгатайгаар, яаралтай түргөөр дүүргэдэг, мүн политическэ, социально-экономическа ба бусад асуудалнуудые КПСС-эй Центральна Комитедэй үзэмжэдэ табихые бэлдэхын тула ехэ хүдэлмэри ябуулаа, ЦК-да ороһон ажалшадай дурадхалнуудта, бэшэгүүдтэ, мэдүүлгэнүүдтэ, бусад документнүүдтэ анхаралтайгаар хандадаг байгаа.

Партиин бюджедтэ мүнгэ зөөриин оролгын, эдэниие зүбөөр гаргашалгын хойноһоо ёһотой хиналта тогтоохо гээшэ КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин гол уялгануудай нэгэниинь болоно.

Тоосоото үе соо энээндэ гол анхаралаа хандуулһан байна. Партиин Центральна Комитедэй кассануудые шалгаха хүдэлмэри ходо ходо ябуулагдадаг байгаа. Партийна мүнгэн һангай бүрин байлга сүм хангагдана гэжэ эдэ шалгалтанууд харуулба. Кассын дэбтэр ба бухгалтерскэ тоосоон зүбөөр хэгдэнэ.

КПСС-эй ЦК-гай хэрэгүүдые эрхилдэг управлениин партиин Центральна Комитедэй баталамжада табидаг партиин бюджедэй проектнүүдые, мүн эдэнэй гүйсэдхэл тухай тоосоонуудые КПСС-эй Центральна шалгалтын комисси жэл бүри хаража үзэдэг.

Партиин бюджедэй олзо оршын хуби гэшүүнэй түлбэринүүдһээ, партийна хэблэлнүүдэй олзоһоо, бусад оршонуудһаа бүридэдэг юм. Гэшүүнэй түлбэринүүд жэлдээ дунда зэргээр партиин бюджедэй олзо оршонуудай гурбанай хоёр хубинь болодог юм.

Тоосоото үе соо партиин бюджедэй олзо оршын хуби партиин гэшүүнэй түлбэринүүдһээ ороһон мүнгэнһөө, мүн партиин хэблэлэй ажал ябуулгаһаа нилээд ехээр нэмэһэн байна.

Гэшүүнэй түлбэринүүдые түлэлгэ партиин гэшүүн ба кандидат бүхэнэй түбхын түрүүшын уялгануудай нэгэнинь болоно, тэдэнние коммунис ёһоор хүмүүжүүлгэдэ нүлөөлдэг. Эхин партийна организацинуудта эмхидхэл, жаяг журам дээшэлүүлгэдэ байһанинь мэдээжэ. Партиин гэшүүнэй түлбэрине саг болзор соогоо түлэлгэ имагтал бодото тодорхой бэшэ, харин политическэ удха шанартай.

Тоосоото үе соо союзна республиканууд компартинууд ЦК-нууд, КПСС-эй крайкомууд, обкомууд партиин гэшүүнэй түлбэринүүдые абаха, бүридхэхэ хэрэгые хүтэлбэрилгэе эли бодо һайжаруулаа. Партиин гэшүүд болон кандидадуудай диилэнхи олонинь гэшүүнэйнгээ түлбэрине һара бүхэндэ, тогтоогдоһон хэмжээгээрнь түлэнэ гээд шалгалтанууд харуулба. Гэбэшье зарим коммунистнууд элдэб шалтагаануудаар үритэдэг байна. Олохон бүхы мүнгэ зөөринээ гэшүүнэй түлбэрие түлэдэггүй хангалтагүй үзэгдэлтэй мүнөө болотор ушаржа байна.

Партиин гэшүүнэй түлбэринүүдые түлэхэ үедөө зарим түхэлэй шангуудые, гонорар болон бусад нэмэлтэ олзо оршонуудые бүрин хусэдөөр хараада абаагүй ушар баримтанууд Казахай, Литвагай, Приморин, Яхадай ба бусад парторганизацинуудта дайралдана.

Гэшүүнэй түлбэринүүдээр дутуу түлэгдэһэн эдэ бүхы мүнгэн партийна кассада нэмэжэ оруулагдаха гээд хэлэхэ зэргэтэй. Обкомуудай, крайкомуудай, союзна республиканудай компартинуудай ЦК-нуудай зохихо тоосоондо зэргэдэ оруулхын тула коммунистнуудһаа абтаһан гэшүүнэй түлбэринүүдые эхин партийна организацинуудай зарим секретарьнарай удаан саг соо нөөсэлгын кассануудта тушаадаггүй байһан дутуу дунданууд тохёолдоно гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Жэшээнь, 1980 оной январиин 1-нэй байдалаар Эрхүүгэй областиин эхин парторганизацинуудай секретарьнар 26 мянга гаран түхэриг нөөсэлгын кассада оруулаагүй байгаа. Имэ ябуулга партийна мүнгэ үрихэ ябадалда нүлөөлнэ. Имэ ушар Брянска областиин эхин парторганизацинуудай нэгэндэ дайралдаба.

КПСС-эй ЦК-гай заабарлар тогтоогдоһон партиин гэшүүнэй түлбэринүүдые түлэхэ гурим тухай ойлгууламжын хүдэлмэриин эхин парторганизацинуудай коммунистнуудай дунда мүртэйгөөр ябуулагдадаггүй байһан дээрэһээ гэшүүнэй түлбэринүүдые түлэхэ хэрэгтэ дутуу дунданууд гарана бшуу. Партиин зарим горкомууд, райкомууд, шалгалтын комиссинууд бии байгаа дутуу дунданuудта эбсэнгеэр хандана, эхин парторганизацинуудта гэшүүнэй түлбэриин зүбөөр түлэгдэдэг байһые бүхы хэмжээгээрнь шалганагүй.

Союзна республиканудай Компартинуудай ЦК-нууд, партиин крайкомууд ба обкомууд энэ хэрэгые гуримшуулха, гэшүүнэй түлбэринүүдые түлэлгын түлөө коммунистнуудай, харин эдэниие нөөсэлгын кассануудта саг соогоо тушаахын түлөө парторганизацинуудай секретарьнарай харюусалгые дээшэлүүлхэ зэргэтэй. Эхин партийна бүхы организацинуудта гэшүүнэй түлбэринүүдые зүбөөр түлэдэгые партиин горкомуудай, райкомуудай, шалгалтын комиссинуудай зүгһөө жэл бүри шалгалта хэхыень түйлаха шухала. Партиин гэшүүнэй түлбэринүүдые түлэлгын тогтоогдоһон гуримые хазагайруулга бүхэн партийна шалгалтада абтаха ёһотой. КПСС-эй Устав иимэ эрилтэ табидаг.

Нүхэдүүд! Манай парти мүнөөнэй бүтээсэ ехэтэй техникээр хангагдаһан хүсэтэ полиграфическа баазатай юм. Партийна органуудай хэблэлнүүд марксистско-ленинскэ номуудые, газетэнүүдые, журналнуудые, плакадуудые, мүн бусад продукцинуудые шухала хэһэгээр барлажа, ажал ябуулгаяа таһалгаряагүй үргэдхэнэ. Партиин олохон газетэ, журналнуудай хэһэгүүд түйлай ехэ хэмжээндэ хүргэгдөө. Жэшээнь, 1980 ондо «Правда» нэгэ дахин барлагдахадаа, 10.7 миллион хэһэгээр гарадаг байба. «Сельская жизнь» газетэ — 9,2 миллион, «Коммунист» журнал — 900 мянган, «Партийная жизнь» журнал — 1 миллион хэһэгээр хэблэгдэн гарадаг байна. Республикануудай, хизаарнуудай, областьнуудай газетэнүүд болон журналнуудай хэһэгүүд ургажа, нэгэ барлагдахадаа 90 миллион шахуу хэһэгээр гарана. Шэнэ типографинуудай баригдаһанай, мүн хүдэлжэ байдаг типографинуудые һэльбэн шэнэлһэнэй, үргэдхэһэнэй, тэдэнэй түхеэрэлгэнүүдые шэнэлһэнэй ашаар хэблэлэй хэрэг саашадаа хүгжөөгдөө, партийна хэблэлнүүдэй полиграфическа бааза үргэдхэгдөө. Газетэнүүдые, журналнуудые, номуудые барлан хэблэлгын офсетнэ арга, хэлхеэ холбооной каналнуудаар газетэнүүдэй хуудаһануудые дамжуулга үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэжэ байна. Мүнөө үедэ партийна органуудай хэблэлнүүдэй үйлэдбэриин бааза ороной газетын ба номой-журналай продукциин 65 процент шахуунь барладаг юм. Гэбэшье хэблэлэй хэрэгэй саашанхи ургалта саарһанай дутагдалһаа нилээд хойшо татагдана.

Партиин бюджедэй олзо оршын хубида партийна хэблэлнүүдэй олзо оршонуудһаа ороһон мүнгэн ехэ һуури эзэлдэг. Үнгэрһэн табан жэлэй турша соо партиин бюджедтэ оруулагдаһан эдэ оршонууд 46 процентээр ургаа.

Гэхэтэй хамта, хэдэ хэдэн хэблэлнүүдэй хүдэлмэридэ горитой дутуу дунданууд ушарна. Зарим ушарта үйлэдбэриин байшангууд саг болзор соогоо баригдажа, ашаглалгада оруулагданагүй, түсэблэлгын зарим үрэ дүнгүүд бэелүүлэгдэнэгүй, саарһа, түлишэ, электрын элшэ хүсэ үлүүсэ ехээр гаргашална, материальна үнэтэ баялигуудай нөөсэнүүд хэмһээ хэтэрмэ үлүү ехэ болгоно.

Республикануудай, хизаарнуудай болон областьнуудай партийна организацинуудай партийна комитедүүд ба шалгалтын комиссинууд хэблэлнүүд болон типографинуудай финансын - ажахын ажал ябуулгые тогтоогдоһон болзор соонь шалгадаг, ушарһан дутуу дунданuудые усадхаха хэмжээн үүдые абадаг байна.

КПСС-эй ЦК-гай «Плакат» хэблэлэй үйлэдбэриин ба финансын-ажахын ажал ябуулгые КПСС-эй Центральна шалгалтын комисси 1980 ондо шалгаа һэн. Хэблэлэй ажал ябуулгада һайн үрэ дүнгүүдэй хажуугаар горитой хэдэ хэдэн дутагдалнууд элирүүлэгдэһэн байгаа. Зарим ушарта ёһотой хиналтагүйгөөр мүнгэ зөөри гаргашалагдаһан, хэтэрмэ ехээр гаргашалха, гарзада орохо ушар үзэгдэһэн байна.

Нүхэдүүд! Манай парти ехэ мүнгэн һантай, материальна зөөри хэрэгсэлнүүдтэй гээшэ. Тэдэнь партийна организацинуудые бүхы юумээр хангалгада, эмхидхэлэй пропагандын ба политическэ хүдэлмэри бэелүүлгэдэ, кадрнуудые бэлдэлгэдэ, ажахын болон бусад хэмжээ ябуулганuудта зорюулагдадаг юм. Эдэ бүхы гаргашанууд партиин өөһэдын мүнгөөр, гүрэнэй бюджедһээ ямаршье туһаламжа абангүйгөөр хангагдадаг.

Партиин Центральна Комитедтэ, партийна эмхи зургаануудта, мүн нютагай партийна органуудташье партиин бюджедээр һомологдодог мүнгэ зөөри баталагдаһан һомологонуудай ёһоор гаргашалагдана гэжэ КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин ба нютагай партийна организацинуудай шалгалтын комиссинуудай хиналтанууд харуулна.

Гэхэтэй хамта Дагестанай АССР-эй, Алтайн хизаарай, Белгородско областиин партиин зарим горкомууд болон райкомууд партийна аппарадые бүхы юумээр ба ажахын хэрэгсэлнүүдээр хангалгада һомологдоһон мүнгэ зөөриие үлүү ехээр гаргашалһан байна. Албан зургаанай кабинедүүдые түхеэрэлгээр хангалгада мүнгэ зөөри гаргашалхадаа, гамтай нарин байха гэһэн Ленинэй заабарине партийна комитедүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй зүгһөө хазагайруулһан ушарай үзэгдэдэг байһые тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Мүнгэ үлүү ехээр гаргашалха баримтанууд зарим партийна комитедүүдтэ финансын-бюджедэй гуримай хангалтагүй байһан тухай гэршэлнэ.

Обкомууд, крайкомууд болон союзна республиканудай Компартинуудай ЦК-нууд партиин мүнгэ-зөөри гаргашалгые гуримшуулха талаар үрэ нүлөөтэй хэмжээнүүдые абаха зэргэтэй, харин партийна организацинуудай шалгалтын комиссинууд элирүүлэгдэһэн дутагдалнуудые усадхаха асуудалые бүри шангаар табиха болоно.

Партийна кадрнуудые бэлдэхэ, мэргэжэлыень дээшэлүүлхэ хэрэгтэ, партийна пропаганда эмхидхэлгэдэ шухала хэрэгтэй мүнгэ зөөри партиин бюджедээр һомологдодог юм.

Түбэй ба нютагуудтахи партийна органуудта ажаллаха тааруу зохид арга бии болгохын, партийна кадрнуудые ажаллаха, ажаһууха ба амарха һайн эрхэ байдалаар хангахын тула партиин бюджедэй мүнгэ зөөреэр горитой капитальна барилга хэгдэнэ. КПСС-эй ЦК-гай хэрэгүүдые эрхилдэг управлени, партиин обкомууд, крайкомууд болон союзна республиканудай Компартинуудай ЦК-нууд энэ талаар ехэ хүдэлмэри ябуулна. Иимэ зорилготойгоор һомологдодог партиин мүнгэ зөөри зүбөөр гаргашалагдана.

Гэбэшье зарим областьнуудта, хизаарнууд болон республиканудта КПСС-эй ЦК-гай баталһан түсэбүүд хангалтагүйгөөр дүүргэгдэнэ, зарим барилганууд үлүүсэ ехээр унжагайруулагдана гээд тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Нүхэдүүд! Үнгэрһэн хугасаа соо социалис демократиие саашадань бэхижүүлхэ ба хүгжөөхэ талаар, захиргаанай-апарадай бүхы шатануудта албан хойрог, нобшо нозог ябадал үгы хэхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэгдээ гэжэ партиин Центральна Комитедэй тус съездэ элидхэһэн тоосооһоо харагдана. Тобшолон хэлэбэл, ажалшадай бэшэгүүдые, мэдүүлгэнүүдые, гомдолнуудые хаража үзэхэ, эрхэтэдтэй уулзалгые эмхидхэхэ гэхэ мэтын шухала хэрэгтэ эдэ бүгэдэ харагдана бшуу.

Совет хүнүүд партийна органуудта хандажа, республикын, областиин, ажалша коллективэй ажабайдал тухай, хубиингаа эрилтэнүүд тухай мэдээсэдэг гээшэ.

Манай организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй ажал ябуулгада бии байһан дутуу дунданууд болон алдуу эндүүнүүдые бэшэгэй авторнууд шүүмжэлдэг, тиигэжэ партийна комитедүүдэй баталан абадаг шиидхэбэринууд болон бодото ажал ябуулгын хэр ашаүрэтэй байһан тухай үнэн зүбөөр шиидхэхэдэнь, дутуу дундануудай шалтагаануудые усадхахадань туһалдаг юм.

Тоосоото үе соо КПСС-эй Центральна Комитедтэ гурбан миллионһоо үлүү бэшэг ороо. Зуу мянга шахуу хүн ЦК-гай тайлбари үгэдэг газарта орожо гараа.

Ороһон бэшэгүүдэй тоогой улам олошоролго, арад зонойнгоо аша туһын түлөө һанаагаа сэхээр табилга совет хүнүүдэй политическэ талаараа болбосорһые, тэдэнэй партиин хэрэгтэ үнэн сэхэ байһые гэршэлнэ.

Манай социалис ёһо заршамай эрилтэнүүдһээ хадуурһан, совет хуулинуудые хазагайруулжа, обществодо материальна ба гурим заршамай хохидол ушаруулдаг ябадалые шүүмжэлһэн эрхэтэдэй бэшэгүүд доторшье гүрэнэй хэрэгүүдые тон шухала гэжэ тоолодог байһаниинь элирхэйлэгдэнэ. Ажалшадай зүгһөө ороһон энэ шүүмжэлэл дотор оронойнгоо ёһотой эзэн байһан мэдэрэлынь, ажабайдалаиинь эдэбхи хэшээл харагдана.

КПСС-эй Центральна Комитет, нүхэр Л. И. Брежнев өөрөө ажалшадай бэшэгүүдээр хэмжээ абаха хүдэлмэридэ ехэ анхаралаа хандуулдаг, олониитэтэй партиин бэелүүлдэг холбоо барисаанай нэгэ арга болохо бэшэгүүдэй ниитын-политическэ шухала удха шанарые тэмдэглэдэг байха юм.

Бэшэгүүдээр хэмжээ абаха ба эрхэтэдтэй уулзаха хэрэгые гуримшуулан һайжаруулха талаар КПСС-эй ЦК һүүлэй жэлнүүдтэ хэдэн тогтоол баталан абаа. Партиин Центральна Комитедтэ бэшэгүүдэй тусхай таһаг эмхидхэгдээ. Эдэ бүгэдэ тус хүдэлмэриие бүри үндэр хэмжээндэ гаргажа, тогтомол гуримтай, саг үргэлжын шэнжэтэй болохо арга олгоһон байна.

Партиин Центральна Комитедэй секретарьнар өөһэдөө олохон бэшэгүүдые хаража үзэдэг юм. КПСС-эй ЦК-гай таһагуудта ажалшадай бэшэгүүд болон дурадхалнуудаар хэмжээ абаха хүдэлмэри хэр зэргээр эмхидхэгдэнэб гэжэ КПСС-эй Центральна шалгалтын комисси үе-үе болоод шалгажа байдаг.

Партиин XXV съездһээ хойшо КПСС-эй ЦК-гай таһагууд ажалшадай 300 мянга шахуу бэшэг хаража үзэһэн байна. Тиихэдэ тэдэнэй хаража үзэдэг бэшэгүүд саг үргэлжэ олошорно. Абтаһан бэшэгүүдэй хахадыень хаража үзэлгын дүнгүүдые ЦК-гай таһагууд хинадаг. Эдэнэй гүйсэдхэлые бэелүүлхээр даалгагдаһан организацинуудай зүгһөө бусад бэшэгүүдэй хойноһоо хиналта тогтоогдодог.

Бүхы шахуу бэшэгүүдые тогтоогдоһон болзорто хаража үзэдэг, тэдэнэй авторнууд тодорхой баримтатай харюунуудые абадаг юм.

Совет хүн бүхэнэй гүрэнэй хэрэгүүдтэ хабаатай байһанаа мэдэрхээр, ехэ ба бага шиидхэбэринүүдые гаргаха үедэ тэдэнэй һанал бодол хараада абтаха гэжэ этигэдэг байхаар эрхэтэдэй бэшэгүүд болон мэдүүлгэнүүдээр хэмжээ абаха хүдэлмэри табигдадаг.

Партиин ЦК-да ороһон бэшэгүүдэй авторнуудай дурадхалнууд болон хүсэлэнгүүд КПСС-эй ЦК-гай хэдэ хэдэн тогтоолнуудые бэлдэхэ үедэ хараада абтаһан гээшэ.

Тоосоото үе соо КПСС-эй Центральна шалгалтын комисси «Советская Россия» болон «Сельская жизнь» газетэнүүдэй, «Коммунист» ба «Политическое самообразование» журналнуудай редакцинуудта бэшэгүүд тушаа хүдэлмэриие шалгаһан байна. Тиихэдээ һайн дүй дүршэлэй хажуугаар горитой дутуу дундануудые элирүүлээ.

Газетэ болон журналнуудай редакцинууд уншагшадай бэшэгүүд ба бусад материалнуудые хэблэлдэ ушөөл багаар хэрэглэнэ гэжэ тон түрүүн һанагдана. Ре... нуудай таһагуудта ажа... дай бэшэгүүдые удаан соо хаража үзэдэгүй ... баримта бии байгаа. ... жэ тэдэнэй шухала ... шанарынь сагһаа алда... бшуу. Бусад организаци... та эльгээгдэһэн бэшэгү... хаража үзэлгын хойш... хиналта үсөөн бэшэ ушар... һулаар үрэ багатайгаар ... бигдана.

Партийна хэблэлэй ... мэрилэгшэд ажалшада... шэгүүдээр хэмжээ ... хүдэлмэриие һайжару... талаар хэмжээ ябуул... дые бэелүүлхэ, газетэ ... лон журналнуудай хуу... нуудта тэдэниие олоор ... хэ, албан хойрог, нобш... зог ябадалай баримтану... олондо мэдээжэ болго... дэнтэй тэмсэхэ зэргэтэ...

Олохон обкомууд, ... комууд болон союзна ... публиканудай комп... нуудай ЦК-нууд ажал... бэшэгүүд тушаа хүдэлм... мүн эрхэтэдтэй уулзал... хидхэлгые һүүлэй үед... лээд һайжаруулһан ба...

Гэхэтэй хамта зарим ... эрхэтэдэй хуулита эр... тэ ёһо тэдысэ, хайхар... гүйгөөр хандаха, ... нуудтань, үндэһэ ба... гүйгөөр арсаха, бэшэг... болзор соонь, харюу ... ушарнууд дайралдана ... шалгалтын комисси... хэһэн шалтагаануудай ... гүүд гэршэлнэ. Гомдо... дые гүйхэнөөр, муу... ража үзэхэ барим... ушарна. Тиин автор... дахин хандажа, дээд... гаанuудай хамаа... ушартал мэдүүлгэнүүд ... сэхээр хаража үзэгдэ... на. Бии байгаа дутуу ... дануудые ажалшадай ... жэлхэдэ, зарим хүт... лэгшэд буруугаар ой... зүб ажаглалтануудые ... хүнүүдые хашаха хар... һэдэлгэ гаргадаг. КП... ЦК, нютагай партийна ... нууд иимэ ябадалые ... шангаар шүүмжэлжэ, ... тийна хэблэлдэ тунха... байха юм. Үндэһэ ба... тай ямаршье дурадха... дүүлгэ гү, али гомдо... хараалтайгаар хаража ... тэрээн тушаа зүб ... бэринүүдые абаха ... Энэ гурим али бүхы ... зэргэтэй хүтэлбэрилэ... уялга болохо ёһотой.

КПСС-эй ЦК-гай ... нууд хоорондын хол... рисаанай түсэбтэй ... дуулан, Центральна ... галтын комисси ... оронуудай коммунис ... хүдэлмэришэнэй парти... шалгалтын комисси... хүдэлмэриингөө дүй ... шэл халан абалсадаг. ... эй Центральна шалга... миссиин делегацинууд ... риин, Венгриин, ... Монголой, Румыни... хословакиин аха дүү ... нуудай шалгалтын ... нуудай хүдэлмэрил... уулзаһан байха юм.

Нүхэдүүд! Ажал ... рээ саашадань һа... хын, партиин съезды... хэбэринүүдые бэелүү... партийна организаци... туһалхын тула КП... Центральна шалгалт... мисси бүхы хүсэ ... элсүүлэн зорюулха ... съездые найдуулхые... шөөгыт.

Совет арадые ... мын орьёл өөдэ ... ябаһан манай ленинс... ти мандаха болтого... удаан үргэлжэлһэн ... ташалга).

(Эхниинь 1-дэхи нюурта).

ЛЕНИНЭЙ ТУГ ДОРО ЖАГСАН...

Автономито республикын ажалшад, бүхы совет хүнүүдтэл адли, ниитын үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхын, эрдэм, техникын дэбжэлтые түргэдхэхын, хүдэлмэриин шанарые али болохоор дээшэлүүлхын тула эрид шууд тэмсэнэ гэжэ КПСС-эй Башкирай обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **М. З. Шакиров** тэмдэглээ.

КПСС-эй ЦК-гай съездэдэ хэһэн тоосоото элидхэл, революционно түгэс этигэлээр ба арадай зохёон байгуулхы хүсэндэ гүнзэгы найдалаар нэбтэрһэн энэ гайхамшагта марксистско-ленинскэ документ совет хүнүүдтэ манай ленинскэ партиин түлөө омогорхолой мэдэрэл түрүүлнэ гэжэ үгэ хэлэгшэ мэдүүлбэ. Коммунистнууд, Совет Башкирай бүхы ажалшад шэнэ табан жэлые габшагай ажалаараа тэмдэглэхэ, партиин хараа заабаринуудые бэелүүлхын түлөө, социалис Эхэ оронойнгоо экономическа ба бэеэ хамгаалха хүсэ шадалые саашадань бэхижүүлхын түлөө тэмсэлдэ, коммунис байгуулалтын хэрэгтэ горитой хубитаяа оруулха юм гэжэ делегат найдуулба.

Бүд нэхэгшэдэй хөөрэлдөөндэ «гол» гэһэн үгэ ходо дайралдадаг юм гэжэ В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Ивановска камвольно комбинадай бүд нэхэгшэ нүхэр **В. Н. Голубева** хэлэбэ. Энэмнай бүдэй гол шэнжые тодорхойлдог утаһан болоно. Нүхэр Л. И. Брежневэй элидхэлые шагнажа байхадаа, манай совет байгуулалта ямар бүхэ утаһаар нэхэгдэнхэй, ямар бата бэхи голтой гээшэб гэжэ сэдьхээб.

Партиин политикые залан сэхээр бэелүүлһэнэй ашаар түйлагдаһан үрэ түгэс дүнгүүдые хүн бүхэн бэе дээрээ мэдэрдэг. Энэнь Ивановска областиин жэшээ дээрэһээ мүн лэ харагдана.

Хүн бүхэнэй үнэн сэхэ ажал хүдэлмэриһөө бүхы обществын, бүлэ бүхэнэй ажана байдал дулдыдадаг гэжэ ажалшад һайн мэдэдэг гээд делегат онсолон тэмдэглэһэн байна. Ороной бүд нэхэлгын цех гэжэ нэрлэгдэдэг Ивановска областьдо табан жэл соо 9,5 миллиард шахуу дүрбэлжэн метр бүд нэхэгдэжэ гаргагдаа.

Табан жэл соо 20 жэлэй даабари дүүргэжэ, Коммунис партиингаа XXVI съездэдэ ажалай бэлэг бариһан тухай бүд нэхэгшын мэдээсэлые съездын делегадууд альга ташалгаар угтаба.

Кубын Компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, республикын Гүрэнэй Совдэй ба Министрнүүдэй Совдэй Түрүүлэгшэ нүхэр **Ф. Кастро**, Вьетнамай Компартиин ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр **Ле Зуан**, Польшын Нэгэдэмэл хүдэлмэришэнэй партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь нүхэр **С. Каня**, Германиин Социалис нэгэдэмэл партиин ЦК-гай Генеральна секретарь, республикын Гүрэнэй Совдэй Түрүүлэгшэ нүхэр **Э. Хонеккер** нэрьемэ, удаан үргэлжэлһэн альга ташалгаар угтагдажа, съездэ хабаадагшадые амаршалһан байна.

* * *

Үдэшын заседани дээрэ түрүүлэгшээр һууһан КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Совдэй Түрүүлэгшэ нүхэр **Н. А. Тихонов** Азербайджанай Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь **Г. А. Алиевта** үгэ үгэбэ.

Партиин Ленинскэ хараа бодол, Центральна Комитедэй, нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй ЦК-гай Политбюрогой үрэ түгэс ажал ябуулга манай бүхы түйлалтануудай үндэһэ һууриинь болоно гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ. КПСС-эй ЦК-гай, октябриин (1964 он) Пленумэй, партиин удаадахи съезднүүдэй тодорхойлһон хүтэлбэриин гол ёһонууд ба хүдэлмэриин онол арганууд, партийна ажабайдалай, ажал ябуулгын гуримууд сагай шалгалта дабажа гараа, далаад онуудта бүри баян болоо, саашанхи хүгжэлтэ түйлаа гэжэ мэдүүлхэ дүүрэн эрхэтэй байнабди. Эдэмнай хүгжэлтэ түгэс социализмын үедэ партиин ба арадай гайхамшаг амжалтануудые ханга.

Арадай ажахые хүгжөөлгын хэрэгтэ республикын түйлаһан амжалтанууд тухайда делегат тодорхойгоор тогтон хэлэбэ.

Нүхэр Л. И. Брежневэй элидхэл дотор найруулагдан тодорхойлогдоһон партиин ажал ябуулгын программа тэрэнэй бодото дээрээ бэелүүлэгдэхэ, үндэһэ баримта түгэс, холын хараатай байһанда ехэ этигэл түрүүлнэ. Энэ программа ерээдүйдэ бидэнэй дабаха замые гингүүлэн гэрэлтүүлнэ, ерээд онуудай, шэнэ, XXI зуун жэлэй зорилгонуудые эли тодо болгоно гэжэ үгэ хэлэгшэ мэдүүлбэ.

КПСС-эй Горьковско обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **Ю. Н. Христораднов** үйлэдбэриин ашаг үрые улам дээшэлүүлхэ, эрдэм болон техникын дэбжэлтые түргэдхэхэ арганууд тухай хэлээ. Областиин ажалша коллективүүд «Үндэр дээдэ ашаг үрын ба шанарай түлөө тэмсэхэдээ — гээгдэгшэдгүйгөөр хүдэлмэрилхэ!» зорилго табижа ажаллан, табан жэлэй турша соо түсэбүүдээр тодорхойлогдоһонһоо гадуур хэдэн зуугаад миллион түхэригэй продукци худалдаа.

Горьковско автомобиль бүтээгшэд КПСС-эй XXVI съездын хүндэлэлдэ зорюулан, «Волга» ГАЗ-3102 гэжэ шэнэ түхэлэй автомобилиин түрүүшын бүлэгые бүтээн гаргаба. Арсалтагүй түйлалтануудтай байбашье, хүдэлмэриингөө үрэ дүнгүүдээр сэдьхэлээ хүсэд ханагүйбди. Промышленностиин ба хүдөө ажахын талаар табан жэлэй туршада хараалагдаһан үрэ дүнгүүдые түйлажа шадаагүйбди.

СЭВ-эй гэшүүн оронуудтай экономическа, научно-техническэ харилсаа холбооной үргэдэһэн ушар экономическа хүгжэлтэдэмнай һайнаар нүлөөлөө.

Республикын арадай ажахын бүхы һалбаринууд үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, хүдэлмэриин шанар һайжаруулха замаар саашадаа дабшаһан байна. Түйлаһан амжалтануудаа зүбөөр сэгнэн, дутуу дунданууд, хэрэглэгдээгүй байһан арга боломжонуудаа эли тодоор харанабди, — гэжэ Литвагай Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь нүхэр **П. П. Гришкявичус** тэмдэглэбэ:

Литвагай партийна организаци коммунис суртал бодол саашадаа нэбтэрүүлэн бүрилдүүлхын, ажалшадай политическэ ба ажалай эдэбхи бадаргахын тула зохихо хүдэлмэри ябуулна. Саашадаашье коммунис ёһоной бата этигэл, арадуудай хани барисаанай, совет патриотизмын ба пролетарска интернационализмын арюун һайхан мэдэрэлнүүдые шэн оролдосотойгоор хүнүүдтэ нэбтэрүүлэн хүмүүжүүлхэбди.

Манай олон үндэһэ яһатантай агууехэ Эхэ ороной бүхы амжалтанууд КПСС-эй ЦК-гай, тэрэнэй Политбюрогой, нүхэр Л. И. Брежневэй политическэ ба эмхидхэлэй асари ехэ ажал ябуулгатайнь нягта холбоотой. Хүдэлмэриин ленинскэ онол арга, политическэ мэргэн бодол ба энэрхы сэдьхэл, арад зоной зол жаргалтай байхын тула саг үргэлжын оролдолго, амгалан тайбан байдал сахин хамгаалха ба бэхижүүлхын түлөө сусаршагүй тэмсэл тэрэниие манай орон дотор ба бүхы дэлхэй дээрэ тон хүндэтэй болгоо, — гэбэ.

Грузиин Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь нүхэр **Э. А. Шеварднадзе** үгэ хэлэхэдээ, республикын коммунистнууд үйлэдбэри хүгжөөлгын талаар түйлагдаһан ниитэсоюзна баялигта тэрэнэй оруулдаг хубитые арьбадхаха замдахи түрүүшын алхамууд гээд тоолоно гэжэ тэмдэглэбэ.

Ниитын бүхы продукт үйлэдбэрилгын, хүн бүхэндэ хүртэхэ национальна доходой талаар Союз доторхи дундуур хэм хэмжээнһээ зарим тэды гээгдэжэ байһанаа зайсуулга — мүнөө үедэ республикын шиидхэхэ стратегическэ зорилго болоно. Ажалай хурдан түргэн дабшалташье, Дамжуулгын тугуудшье — Грузиин ажалшад ороной түрүү ... гуудтахи ханинарһаа ашаг үрэтэйгөөр хүдэ... рилнэ гэхэ эрхэ олгоо...

Үнэн сэхээр, энэрхы с... хэлтэйгээр хандаха, ... зантай, ленинскэ ... партийна шэнжэ шана... байха гэдэг нангин гол ... нууд хаа хаанагүй, ... юумэндэ сахигдан бари... лагдаха зэргэтэй гэһэн КП... эй Центральна Комите... Леонид Ильич Бреж... эрилтэнүүдые үндэһэ ... гон хүдэлмэрилхэ гэшэ... шалхы зорилгомнай бо... гэжэ Грузиин Компарти... лоно гэбэ.

Чехословакиин Компар... ЦК-гай Генеральна се... тарь, ЧССР-эй През... нүхэр **Г. Гусак**, Венгриин ... дэлмэришэнэй социалис... тиин нэгэдэхи секретарь ... хэр **Я. Кадар**, Болга... Компартиин ЦК-гай Нэ... хи секретарь, НРБ-гэй ... рэнэй Совдэй Түрүү... нүхэр **Т. Живков**, Фран... Компартиин ЦК-гай П... бюрогой гэшүүн, ЦК-гай ... ретарь нүхэр **Г. Плиссо...** Румыниин Компартиин ... неральна секретарь, СР... Президент нүхэр **Н. Ча...ку** делегадуудай зүгһөө ... халуунаар угтагдан, ... эй съездэ зорюулһан ... шалгын үгэнүүдые хэл...

КПСС-эй XXVI ... февралиин 26-да хүдэл... үргэлжэлүүлбэ.

Соведүүдэй хүдэлмэри

ОЛОНОЙ ОРОЛДОЛГООР

Һүүлэй табан жэлэй тур[ша]да, съездhээ съезд хү[рэ]тэр үнгэрhэн үе соо манай Хилганын сомоной Со[ве]дэй хүн зоной hуудал байдал, соёл болбосорол улам hайжараа. Сомоной Со[ве]дэй харьяата газар дээрэ байhан hургуулинуудай, хүүгэдэй саад-яслинуудай, клубүүдэй, библиотекэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд ба Хилганын совхозой ажалшад абаhан түбэй ahан шадалаараа оролдоо. Соёлой байшанда ехэ заhабари хэгдэжэ дүүрээ. Хилганын тосхоной фельдшерскэ пунктын шэнэ гэр баригдаа. Тус совхоз Баргажанай леспромхозой хүдэлмэришэдэй туhаламжаар 200 толгой үхэртэ үнеэдэй байра барижа дүүргэбэ. Тиигэжэ hаалишадай хүдэлмэриин эрхэ байдал hайжараа. Телефоной 100 номертой станци түхеэрэгдэжэ дүүрэхэеэ байна.

Хилганын саадай гэртэ капитальна заhабари хэгдэбэ. Колхозой малшад, механизаторнуудай, интеллигенциин дүшөөд үхибүүд эндэ hайн эрхэ байдалда байна. Хилганын, Боро-Голой хүүгэдэй саадуудай байдал hайжараа. Арадай депутадуудай Хилганын Соведэй гүйсэдком малшадые соёлой, элүүр энхын ба наймаанай талаар хангалгада тусхай анхарал хандуулна. 15 гүүртэ болон отарануудай малшадай энэ талаар ямараар хангагдажа байhыень тусхай комисси эндэ hая шалгаад, ажаглалта, дурадхалнуудые оруулба.

Ажалша коллективүүдэй, мүн хүн бүхэнэй абаhан социалис уялгануудые амжалтатайгаар дүүргэлгэдэнь хүдэлмэриин журам наринаар сахилга ехээр нүлөөлдэг гэжэ мэдээжэ. Бидэ ажалай журам сахилгые шалгаха зорилготойгоор Хилганын сомоной Соведэй гурим сахилгын пунктын дэргэдэ 15 хүнhөө бүридэhэн ниитын совет эмхидхээбди. Сомсоведэй түрүүлэгшэ тэрэнние толгойлно. Ажалай журамые hайнаар сахиха талаар энэ ниитын совет тодорхой хүдэлмэри ябуулна. Соведэй заседанинууд дээрэ арба гаран хүнүүдэй заяг заршам эбдэhэн тухай хэлсэгдэжэ, хэмжээн абтаа. Иимэ хөөрэлдөөнүүд ажалай журам hайжаруулгада ехэ туhатай боложо.

Арадай депутадуудай Хилганын сомоной Соведтэ хабаатай ажалша бүхы коллективүүд, Хилганын колхозой колхознигууд 1981 оной социалис уялгануудые абаад, КПСС-эй XXVI съездын хүндэлэлдэ эршэ түгэс ажаллана.

Б. ЛИНХОЕВ,
арадай депутадуудай Хилганын сомоной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

Баргажанай район.

ПУБЛИЦИСТИКЭ

ХҮРЬҺЭН—ГАЗАРАЙ ХҮШӨӨҺЭН

1981 он гараад, элдин уужам Эхэ оронноймнай газар дэбисхэр дээгүүр илалтата алхамаа эршэмтэйгээр таталжа ябана. Энээнтэй хамта, коммунизмые зохёон байгуулха түүхэтэ зам дээрэ совет арад түмэнэй агуу ехэ ажалай бүтээлнүүдые арьбад хаха арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэб дүүрэн түгэс эрхээ абан гаралсаба.

Энэ түсэбэй баатарлиг дэбжэлтануудай гол зорилгонууд «1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа болон социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд» гэhэн КПСС-эй ЦК-гай проект соо тодорхойлогдоhон байна.

«Гол шэглэлнүүд» соо совет арадай ерээдүйн гэрэлтэ hайхан үндэр хэра гоё hайханаар зэрэлгээтэн харагдана. Мүн манай Буряад оронной ажалшад ерээдүйнгөө бүри түбхин, улам баян байдал тээшэ этигэл түгэсөөр эрмэшэн шармайжа ябана. Жэшээнь, гансахан 1981 ондо 1 миллиард 637 миллион түхэригэй промышленна эд үйлэдбэрилэн гаргаха түсэбтэйбди. Энэмнай үнгэрhэн жэлэйхитэй сасуулбал, 6,7 процентээр дээшээ болоно. Энэ табан жэлдэ Буряадай газар дээрэхи БАМ-ай, Галуута-Нуурай ГРЭС болон Озёрно хадын малтамалнуудай комбинадай барилгануудhаа гадна, 377 мянган дүрбэлжэн метр хэмжээтэй гэр байра, дүрбэн мянган үхибүүдэй hууритай hургуулинууд, хоёр мянга 700 hууритай бишыхан үхибүүдэй ясли болон саадууд, 656 хэбтэритэй больницанууд мэтын социальна барилганууд бодхоогдохо юм.

Хүдөө ажахы дээрэ абажа хэлэхэдэ, республикын колхоз болон совхозууд таряанай ургасые 535 мянган тонно хүргэхэ, 112 мянган тонно хартаабха, 33 мянгаад тонно овощ абаха хараатай. 1980 онойхитой сасуулбал, 20 процентээр ехэ мяха абаха. hү тушаалгаа нилээд ехээр үлүүлхэ, 152 миллион үндэгэ, 5019 тонно нооhон хайшалагдаха юм.

Эдэ бүгэдэнhөө үндэhэлэн, түбхин дэлгэр байдал улам хүгжэхэнь дамжаггүй. Хараад үзэгты: 1,5 шахуу процентээр промышленность дээрэ, 3 процентhээ үлүүгээр барилгын ажал дээрэ, аяар 15 үлүүтэй процентээр хүдөө ажахы дээрэ салин хүлhэн нэмэхэ болоно. Ажалшадта эд бараа худалдалга 3 хахад шахуу процентээр дээшэлхэ хараатай. Тэдэ эдэ бүгэдые түйлахын тулада ашагтай үрэтэйгөөр, арбитай шанартайгаар ажаллахал хэрэгтэй ха юм. Юуб гэхэдэ, хүн хэhэн бүтээhээрээ хэрэглэмжээ хангаха зэргэтэй гэhэн социализмын гол ёho гурим бии ха юм.

Научно-техническэ дэбжэлтэ гээшые түргэдхэхэ, үйлэдбэри бүтээлэй үрэ ашагые дээшэлүүлхэ, эдеэ хоолой асуудалые шиидхэхэ, зоной хэрэглэмжын эд товарнуудые элбэгжүүлхэ, гэр байра барилгые hайжаруулха ябадалнуудта тусхай удха шанар олгогдохо юм гэжэ нүхэр Л. И. Брежнев онсо тэмдэглэhэн байна.

Мүнөө хүдөө ажахын үмэнэ, газар тарялангай болон мал ажалай урда бүри ехэ эрилтэнүүд табигдана. Энэньшье ойлгосотой.

Газар тушаа, газарай хүрьhэн тушаа, таряан хилээмэн тушаа, сагаан эдеэн тушаа дуун шүлэгүүд, оньhон үгэ, онтохон үльгэрнүүд эртэ урдаhаа нааша угсаатан үндэhэтэн бүриин аман болон бэшэмэл зохёолдо байдаг лэ байгаа. Эдэ бүгэдэнь өөhэдынгөө үндэhэ узуураар хүн түрэлтэнэй хэтэ заяанай дүй дүршэл, онол мэргэжэл дээрэ бүйлажа, зон арадай ажалайнь хүрьhэн дээрэ болбосоржо гарадаг байгаа. Иимэ ушар агуу ехэ ород арадай дундаhаа илангаяа элбэг дэлбэгээр гарадагынь элитэ. Захаhаа жэшээ абаад үзэхэдэ, Микула Селяниновичъ тухай үльгэр домог соо гараhан, түрэhэн газар дайдадаа hүгэдэн мүргэhэн, газарайнгаа хүрьhэ ганзагадаа хэжэ, газар нютагаа харин харатанhаа аршалан дабхиhан тухай түүрээн дууладаг. Ородой классигуудай, илангаяа Кольцов, Некрасов мэтын поэдүүдэй мүнхэ зохёолнууд дотор иимэ шүлэгүүд, дуунууд, мүн таряан ажалые магтаhан, таряашадые суурхуулhан зохёолнууд олон...

Манай буряадайшье зохёол соо тиимэ аялганууд бүри эртэ урдаhаа абаад олон байhыень мэдэнэбди. Эртэ урдын буряад дуунууд соо, илангаяа оньhон үгэнүүд, таабаринууд соо газар нютаг, газарай хүшөөhэн болохо хүрьhэн, хүлэг морин, сагаан эдеэн тухай ходо дурдагдадаг hээшэ. Тэрэ миил тушаан боложо хэлэгдэhэн бэшэ, харин тон гүнзэгы удхатайгаар хэлэгдэдэг байhыень эли харамаар. «Өөрын үнжэгэн газар...» «Адуунтай арбинтай, бурууhнай булшантай ондо ороо гү?..», «Тээгэ-тээгэ, хабарай хагсуу hалхинда хажуудашни хэншни ибахаб?», «Эдеэнэй дээжэ — hүн уураг, эдьхэмэлэй дээжэ—ээдэмэг тараг...» — гэжэ байгаадшье хэлсэгдэдэг. Мүн «Газар хүрьhөөрөө ашагтай, hүн хүшөөhөөрөө амтатай» гэhэн оньhон үгэ hаная.

Иимэ үгүүлэл, шүлэглэл, дуунууд манай буряад уран зохёолшодой, поэдүүдэй творчество соо яhала олон дайралдадаг. «Буряад шүлэгэй дээжэ» соохоошье эшэ татан нэрлэбэл, Хоца Намсараевай «Хэжэнгэ», Бабаасан Абидуевай «Алтан далай», Александр Бардамовай «Тарилгын дуун», Дарижаб Дамдиновай «Талын капитан», Дамба Дашинимаевай «Үбhэшэдэй дуун», Аполлон Тороевой «Хотын хабарай эхин», Цыден-Жап Жимбиевэй «Тээгэ» гэхэ мэтын газар уhан тухай, газарай ургаса тухай домоглон бэшэhэн дуу шүлэгүүдые тоолохо болоо hаа тон олон.

Сагаан эдеэн, таряан
эдеэн —
Сай мяхан, тоhо талхан —
Газарай хүрьhэнhөө
эхитэй,
Газарай хүнжэлhөө
энжэтэй! —

гэжэ мүнөө шүлэглэн дууланабди. Энэмнай тон зүб. Ушарынь, алтан дайдымнай агуу баялиг — газар тарялан хаям, газараймнай гайхамшаг баялиг—хүрьhэн хүнжэлынь хаям! Газарай хүрьhэн, газаа оеынь бүрилтэ нэмэргэ гээшэ хамагые ургуулдаг эгээл дээдынь баялиг гэжэ илангаяа залуушуул, hургуулиин hурагшад hайса мэдэдэггүй гэхэдэ болоно. Тэдэнэй hуралсадаг учебнигүүд соо, уран зохёол шудалалгын хрестоматинууд соо газарай хүрьhэн тухай тон бага хэлэгдэдэг, онсолон тодорхойлогдодоггүй. Манай уран зохёолшодойшье ном дэбтэрнүүд соо газар тарялан, ургамал баялиг тухай юрэнхы хэлэгдэдэгшье hаа, газарай хүрьhэн ба тэрэнэй шанар тухай, ямар хүрьhэнэйнь хэды хүшэтэй, яажа зүбөөр элдүүрилхэ тушаа бага хэлэгдэнэ. Хара шорой, шара газар, боро газар, hаари хүрьhэн гэжэ байгаад хуу ондо ондоо шанартай байдаг. Һанаад үзэе: дэлхэйн бүмбэрсэг диаметрээрээ арбан хоёр мянган километрhээ дээшэ хэмжүүртэй аад, хүрьhэнэйнь арайхан лэ гуша-дүшэн, ехэдээл hаа, табин сантиметр зузаантай юм байна. Энээхэн нимгэхэн нэмэргэ хүнжэл соол газарай хүрьhэнэй бүхы гайхамшаг эди шэди —ургамалай болон амитадай аймагуудай амидарал бүридэл болбосордог гэжэ эрдэм ухаанай тайлбари бии.

«Газар гээшэ — манай тон үнэтэй баялиг юм, теэд энэ баялигаа шадамараар эдлэхэ зэргэтэйбди. Газар хадаа ажалша хүндэ — түрэhэн эхэнь, залхуу хүндэ — хойто эзынь гэжэ хэлсэдэг ха юм», — гээд нүхэр Л. И. Брежнев хэлэнэ.

Эдэ сэсэн мэргэн үгэнүүдhээ үндэhэлэн, манай шэнэ Конституциин 12-дохи статья дотор нигэжэ алтан үзэгөөр hиилээтэй: **«Колхозууд, мүн лэ бусад газар эдлэгшэд, газараа ашагтайгаар эдлэхэ, тэрээндээ гамтайгаар хандаха, тэрэнэйнгээ үрэжэлые дээшэлүүлхэ уялгатай».** Иимэ нэмэлтые манай ороной солото таряашан, Социалис Ажалай хоёр дахин Герой Гиталовай оруулhанинь онсо тэмдэглэмээр юм. Теэд тэрээндэнь мүн манай Буряадайшье солото таряашад, Социалис Ажалай Геройнор үндэр дуугаа үгэhэниинь дамжаггүй.

Би элитэ hанагшаб — республикын солото таряашан, Загарайн аймагай Шэнэ-Бэрээн деревниин үндэр бүшмэг тарянай мастер Социалис Ажалай Герой Серпион Кириллович Киселев нэгэтэ хабар тарялан дээрээ гараад, адха хара шорой альган дээрээ эмрижэ, унхидажа, үрэжэ, үнэрдэжэ байгаад, хэлэгшэ hэн:

— Энэл даа манай амидаралта хара шорой, hаари газарай хүрьhэн. Һайн таряашан - хабартаа тарялан дээрээ хүрэжэ ерээд, газараа hонороор шагнажа, амтархан унхидажа, аман соо хөөрэлдэн, эльбэжэ байдаг юм hэн. Газарай хүрьhэн соо хабар эртүүр эхилээд, намар орой болотор саг үргэлжэ өөрын болоосоролой, үрэ бүрилдэлгын эрьесэ — ажал ябажал байдаг. Тиимэhээ таряашан хүн газараа түхэреэн жэл мэдэжэ байха ёhотой, газарайнгаа hудаhа барижа үзэхэ, амисхаал, амидаралыень мэдэжэ байха, газарайнгаа баяр уйдхарые, элүүр энхэ, үбшэ хаоыень саг дээрэнь ойлгожо абаха, газартаа энхэргэн дулаанаар, инаг дуратайгаар хандаха зэргэтэй...

Эдэ тон сэсэн үгэнүүд. Би тэрэ үгүүлэл дээрэhээнь hабагша абажа, Серпион Кириллович тухай «Байгалай үмэнэхи наран доро» гэжэ повесть бэшээ бэлэйб. Мүн манай элитэ прозаик Барадий Мунгонов «Баян зүрхэн» гэжэ баримтата ехэ зохёол бэшэжэ, Социалис Ажалай Герой, республикын түрүү колхозой түрүүлэгшэ байhан Жамсо Бальжинимаевич Ванкеевэй ажалые hайнаар харуулhан байна. Поэдүүд Мэлс Самбуев, Солбон Ангабаев республикын солото хүнүүд тухай баримтата поэмэнүүдые бэшэhэниинь ехэ балсхалантай.

Эдэ дурсагдагша номуудай баатарнууд үнэхөөрөө нютаг нугадаа, хүн зондоо хүндэтэй болоhон, таряашан алдараа талынгаа уужамай хэмжээгээр эбхэhэн зон гээшэ ааб даа. Харин хэды олон залуу үеын таряашад, мүнөөдэрэй киселевууд, ванкеевүүд урган үдэжэ ябана гээшэб? Тэдэнэр лэ ерээдүйдэ Буряадай тала дайдын эзэд ооложо, тарялан далан долгисуулха, газарай үрэжэл гайтайгаар арьбадхаха зон мүн. Тиимэhээл ганса газараа гамнаха, тэрээндээ дуратайгаар хандаха, энхэрхэ бэшэ, мүн газарайнгаа ерээдүйн эздые хүмүүжүүлхэ, хүдэржүүлхэ, дүршүүлхэ хэрэгтэ онсо анхарал гаргаха ёhотой болонобди. Энээнние хуушанай таряашад hайн ойлгодог. Тиимэл хадань республикымнай хүдөө нютагуудта үбэлэй үедэ механизаторнуудай курсанууд эмхидхэгдэнэ, агротехническэ кружогууд хүдэлнэ бшуу. Энэ бүгэдын гүн удха шанартаниь арсашагүйл!

Хүдөө ажахыгаа шэнэ дэлисэтэйгээр хүгжөөхэ, газартаа эзэн шэнгеэр, энхэрэл анхаралтайгаар хандаха тухай КПСС-эй ЦК-гай проект дотор заахаhаниинь уран зохёолшодые шэнэ ажал хэрэгүүдтэ дуудажа байна.

Энээнтэй дашарамдуулан, залуу үетэндэ хэлэхэ захяануудые би мүнөө шүлэглэн дамжуулhуу.

Хүйтэншье байг гү,
халууниншье орог,—
Хүрээшье бараад
газартаал алхала,
Хүнэгшье үргөөд газараал
уhала:
Хүдөөгэй ажал — таанарай
ажал болог!
Гандажаш байг гү,
мүндэрыншье сохиг,—
Газараал ши, таряалангаал
бөөмэйлэ,
Талаяа ургасаар бүрхөөн
шэмэглэ:
Таряашын заяан —
таанарай заяан болог!
Хүлэймнай үльмыгөөр
унгып сэсэгүүд ёохорлоод,
Хүгжэм дээхэнүүр
зүгынүүд тоhоёо
суглуулаг.
Ажалаймнай халууhаа
алдар соло толороод,
Аша гушанарнай ашаг
туhаяа харуулаг!

ЦЭДЭН ГАЛСАНОВ.

Зурагаал

НЭРЭДЭЭ ХҮРЭМӨӨР

Арадай депутадуудай Советскэ районно Соведэй депутат Валентина Георгиевна Батышева Улаан-Үдэ хо[то]до түрэлэн, үдэhэн, хүмүүжэhэн камтартан. Эндэ 30-дахи hургуулине 1973 ондо дүүргээд, худалдаа наймаанда худалжэ эхилээ юм. «Янтарь» гэжэ магазинда hурагшаар ороо hэм. Тиихэдэ энэ магазиние даагшаар Дарья Леонтьевна Кошкина худалжэ байгаа. Тэрэ эхэл урин налгаи, нэгэ hайхан хүн hэн. Минии ёhотой hурган-хүмүүжүүлэгшэ болоо. Мүнөө ондоо магазинде даана. Орондонь өөрынь hурган-хүмүүжүүлhэн Татьяна Михайловна Селицкая ороо. Би hайн ябаhан, хамта хүдэлhэн нүхэрнүүдтээ уялгатанб, тэдээндээл hайн үрые хүргэдэгби, — гэжэ Г. Батышева хөөрэнэ.

Хамтынгаа хэрэгые хубиингаа хэрэгhээ үлүү hанажа ябадаг Валя нүхэдтөө хүндэлүүлхэл ёhоороо хүндэтэйнэ.

—Эндэ ажалда орохонhоо хойшо хамта хүдэлнэ. Ехэл налгаи зохид зантай хүн даа. Валида ямар юумэ даалгаа hаа, заабол дүүргэхэ гэжэ бата найдахаш, — гэжэ магазинай даагша Т. М. Селицкая хэлэнэ.

«Ангара», «Баир», «Янтарь» магазинуудые бүридхэhэн бүлэгэй комсомольско организациин секретарь В. Г. Батышева Коммунис партиин гэшүүндэ кандидадаар абтаhаар жэл болохоео байна.

—1980 оной февраль hарада В. И. Ленинэй түрэhөөр 110 жэлэй оин тэмдэглэгдэхээ байхада, КПСС-эй гэшүүндэ кандидадаар абтаhан хадаа ходол hанажа ябадаг. Баяр баясхалангай орьёл байдалда партиин гэшүүндэ кандидадан оилет баруулхадань, телевиденеэр дамжуулаа агша hэн. Мүн байhан районно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэхэдээ,байhан бэлэйб. Ямар ехэ этигэл найдабари намда үзүүлэб гээшэб гэжэ hанахадаа, хүдэлмэридээ урид оролдохо дурам хүрөө hэн, — гэжэ Валентина Георгиевна хөөрэнэ.

«Янтарь» гэжэ ювелирнэ магазинай коллектив арбадахи табан жэлэй түсэбые болзорhоонь урид дүүргээ. Тэдэнэр январьда 308,8 мянган түхэригэй наймаа хэжэ, hарынгаа түсэб 109,3 процент дүүргээ. Февраль hарада 343 мянган түхэригтэ эд хэрэгсэлнүүдые худалдаха hаа, тэрэнээ партиин XXVI съездын нээгдэхэ үдэрhөө урид дүүргэжэ шадаа. Эндэ районно Соведэй депутат Валентина Георгиевна Батышевагай үүргэ ехэ юм. Тэдэ ходо эдэбхи үүсхэл гаргажа, ехэ оролдосотойгоор ажаллана. Мүн ниитын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадана. Арадай депутадуудай Советскэ районно Соведэй гүйсэдкомой соёл культурын ба спортын талаар саг үргэлжын комиссие В. Г. Батышева хүтэлбэрилнэ. Тус комиссиин анхарал доро районой бүхы библиотекэнүүдэй ажал, мүн хүшөөнүүдэй ямар байдалда байhаниинь, спортын асуудалнууд байдаг. Тус комиссиин hүүлшын заседани дээрэ «Советскэ районой уран hайханай бүлгэмүүдэй ажал хүдэлмэри тухай» асуудал харагдажа, амжалтанууд hайшаагдан, дутуу дунданууд тэмдэглэгдээ, зохихо хэмжээнүүд хараалагдаа.

В. Г. Батышевагай участогта Смолиной нэрэмжэтэ үйлсэ, энэ багай Сэлэнгын эрье шадархи айлнууд, «Баргузинская», «Водопроводная», «Трудовая» гэжэ үйлсэнүүдтэхи айлнууд, городой 2-дохи поликлиникэ, технологическа институт ороно. Валентина Георгиевна участогайнгаа бүхы предприятинуудай ажабайдалтай танилсаhан. Жэшээлхэдэ, «Үбэлэй үедэ спортивна хүдэлмэриие эмхидхэлгэ» гэhэн асуудалаар «Спартак» бүлгэмэй түрүүлэгшэ В. П. Кондаковтой хөөрэлдэжэ, стадионой хүдэлмэри шалгаа hэн.

Мүн баhа участогаараа ябажа, үхибүүдэйнгээ hуралсалда түрэлхидэй ямар анхарал хандуулжа байдагыень шалгадаг. Тэрэшэлэн эндэхи магазинуудай хүүгэдтэ зорюулhан эдеэ хоолоор хэр зэргээр хангагдаhыень элирүүлээд, баhал хэмжээ абаа.

Валентина Георгиевна депутадаингаа харюусалгата уялгын хажуугаар комсомольско организациин секретариин тушаалые дээрэ үргэжэ ябадаг. Тэрэ 50 гаран комсомолшуудые шадамар бэрхээр ударидажа, бүхы юумэндэ хододоо түрүү зэргэдэ ябахые туйлана. Комсомолшууд ба залуушуул СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын Гол шэглэлнүүд тухай КПСС-эй ЦК-гай проектые зүбшэн хэлсэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаа. Ленинскэ зачётто комсомолшуудые аттестацилга hайн эмхидхэлтэй байгаа. «Залуушуулые үзэл бодолой талаар хүмүүжүүлхэ» гэhэн асуудалые комсомолой суглаан дээрэ hаяхан зүбшэн хэлсэжэ, бултанда туhатай ехэ хөөрэлдөө хэhэн байха юм.

Валентина Георгиевна дүүрэн тэгшэ ажаhуудалай жаргал эдлэнэ. Үдэшэ, хүдэлмэриин hүүлээр, гэр бүлэтэеэ сугларан hуухадаа, дүрбэтэйхэн Инна басагаяа эрхэлүүлжэ ханадаг. Барилгашанаар хүдэлдэг Василий нүхэрэйнгөө туhатай зүбшэлнүүдые үгэхэдэнь, баясажа hуудаг.

Г. БАДМАЕВА.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. Г. Батышева.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Таниие ямараар ханганаб

ХУДАЛДАА НАЙМАА ҺАЙЖАРУУЛХА

Республикын Худалдаа наймаанай министерствын коллегиин заседани hаяхана үнгэргэгдэбэ. ОРС-нуудай начальнигууд, столовонуудай трестнүүдэй директорнууд, эд бараанай ба эдеэ хоолой магазинуудые даагшанар тэрээндэ хабаадалсаба. Заседани дээрэ 1980 оной дүнгүүд, 1981 оной зорилгонууд тодорхойгоор зүбшэн хэлсэгдээ.

Коллеги дээрэ үгэ хэлэhэн худалдаа наймаанай предприятинуудай ба столовонуудай хүтэлбэрилэгшэнэр КПСС-эй XXVI съездые ямар дүнгүүдээр угтажа байhан тухайгаа, эд бараагаар, эдеэ хоолоор ажалшадые хангалгада ушарhан бэрхэшээлнүүд тухай, хүдэлмэридэнь үзэгдэhэн дутуу дунданууд дээрэ тогтоо.

Республикын худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй коллеги дээрэ КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь **А. У. Модогоев** ехэ үгэ хэлээ. Мүн баhа КПСС-эй обкомой секретарь **Л. И. Потапов,** республикын худалдаа наймаанай министр **М. М. Хаоалов** гэгшэд шүүмжэлхы ажаглалтануудые хэжэ, зүбшэл дурадхалнуудые оруулаа. КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой нэгэдэхи секретарь **А. М. Беляков** коллегиин хүдэлмэридэ хабаадалсаба.

Худалдаа наймаа hайжаруулха талаар КПСС-эй ЦК-гай ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолые бэелүүлхэ асуудалаар тодорхой шиидхэбэри коллеги абаа.

Е. ДАНЧИНОВА,
Буряадай АССР-эй Худалдаа наймаанай министерствын эмхидхэлэй таhагай начальник.

Болзорhоонь урид

Республикымнай хүн зоной байдал hуудал, ухаан бодолойнь эрилтэ hүүлэй жэлнүүдтэ хараа бэйса ургаа. Тэдэнэй нэгэ тэрэшэ хадаа ном наймаалгын хэмжээнэй гайхалтан түргэн ургалта мүн болоно.

КПСС-эй XXVI съездын хүндэлэлдэ дэлгэрhэн худалдаа наймаанай түрүүшүүлэй мүрысөөндэ ном наймаалагшадшье муу бэшэ үрэ дүн туйлаа гэжэ хэлэлтэй. Жэшээлхэдэ, Советскэ районой хүдэлмэрилэгшэд ном худалдаха талаар байгша онойнгоо хоёр hарын түсэб, социалис уялгануудые нэгэ үдэрөөр урид, февралиин 22-то бэелүүлhэн байна.

Хүдөөгэй районуудай ном наймаалагшадай дундаhаа Кабанскын районой хүдэлмэрилэгшэд шалгарба. Тэдэнэр хараалhан түсэб, уялгануудаа февралиин 23-най үдэр хүрэтэр сүм бэелүүлжэ шадаа.

Манай корр.

· ТАСС · АПН ·

ХИЛЫН СААНАҺАА

ЛЕНИНЭЙ ЗААҺАН ЗАМААР

Советскэ Союзай Коммунис партиин XXVI съездын үргэлжэлжэ байhан үедэ Москва тээшэ олон миллион хүнүүдэй халуун анхарал хандуулагдана. Энэ съезд дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэhэн тоосоото элидхэлые, дотоодын ба гадаадын политикын талаар партиин шиидхэхэ ээлжээтэ зорилгонуудые гадаадын хэблэл бүрин гү, али дэлгэрэнгыгээр наируулан тунхаглана. Тэрэшэлэн тоосоото элидхэлэй гол бодомжо тобшололнуудые, бүгэдэ ниитын эб найрамдал, амгалан харилсаа холбоо бэхижүүлхэ зорилготой амгалан ёhоной совет шэнэ үүсхэлнүүдые газетэнүүд мүн лэ үргэнөөр шэнжэлнэ.

СОФИ. «Тус элидхэлые түүхэтэ этигэл найдалай, хамагые илагша ленинскэ hургаал заабаринуудай шухала документ мүн гэжэ **Болгариин «Работническо дело»** нэрлэнэ. Бодото социализмын, түбхын түрүүндэ коммунис общество байгуулжа байгша Советскэ Союзай илалта түгэс хүгжэлтын тодорхоилхы, түгэлдэр нүлөөнэй түхэhэн мүнөө сагай дэлхэй дээрэхи орёо үзэгдэлнүүдые элирүүлhэн үнэн зүб научна гүн гүнзэгы шэнжэлэл документ дотор үгтэнхэй гэжэ тус газетэ тэмдэглэнэ.

ПРАГА. Съездын делегадуудай ба айлшадай урда Л. И. Брежневэй хэhэн элидхэл Съездүүдэй ордон дотор, тэрээнhээ холо саагуур тон ехэ hонирхол үүсхээ. Дэлхэй дээрэхи мүнөө сагай байдалые, уласхоорондын коммунис ба хүдэлмэришэнэй, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөе энэ документ марксистско-ленинскэ ёhоор залан сэхээр сэгнэнэ. Тэрээн дотор амгалан ёhоной, имагта шухала шэнэ үүсхэлнүүд гаргагдана, удаадахи жэлнүүдтэ совет обществын хүгжэхэ гол шэглэл тодорхойлогдоно, — гэжэ **Чехословакиин «Руде право»** бэшэнэ.

БЕРЛИН. Л. И. Брежнев уласхоорондын байдал заhаруулха зорилготой маша тодорхой ба бүтэмжэтэй дурадхалнуудые оруулба. Гүрэнүүдэй хоорондын этигэлсэлгэ бэхижүүлхэ зэргэтэй ехэ хэмжээ ябуулгануудые Европодо, Алас-Дурнын, Персидскэ тохойн оронуудта бэелүүлээд гээд СССР дурадхана, — гэжэ **«Нойе Дойчланд (ГДР)»** тусхайлан тэмдэглэбэ.

ПАРИЖ. Л. И. Брежнев шахардуу байдалай hуларалга хамгаалха, гүнзэгырүүлхые уряалхаhаа гадна, мүн тэрэнэй тулада бэелүүлэгдэхэ ёhотой хэдэн шэнэ, тодорхой дурадхалнуудые оруулба — гэжэ **Францийн «Юманите»** бэшэнэ. Эдэ үүсхэлнүүдынь орёо түбэгтэй сагта дурадхагдаа, дайнай үүдхэгдэхэ аюулай hүжэрэлгые усадхажа, уласхоорондын байдалые заhаруулжа магад гэжэ тус газетэ тэмдэглэнэ. Францийн аюулгүй байдал, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангаха гээ hаа, буу зэбсэгүүдые хороолгын замда орохо, түгшүүрил, зүрилдөө зайсуулгын хэрэг хүндэлдэг болоhыень империализмда баадхаха шухала. Советскэ Союзай дурадхалнууд иимэл зорилготой байна. Францийн ба бусад оронуудай национальна хүсэл эрмэлзэлнүүдтэнь харюусана, — гэжэ **«Юманите»** заана.

ДЕЛИ. Бүхы дэлхэй дээрэ амгалан байдал хангахын түлөө, буу зэбсэгүүдые хураахын түлөө, арадуудай зол жаргалай түлөө хэлээришэгүй тэмсэхээр шиидэнхэй байhан тухайдаа Советскэ Союз дахин мэдүүлээ гэжэ **Индиин «Джан Юг»** газетэ тэмдэглэнэ.

ТОКИО. Совет шэнэ дурадхалнууд урда тээхи съездүүд дээрээ КПСС-эй тодорхойлон хараалhан амгалан байдалай программа доторхи бодомжонуудаи саашанхи хүгжэлтэ болоно,—гэжэ **Японой «Асахи»** бэшэнэ.

БОНН. Л. И. Брежневэй элидхэл дотор хэлэгдэhэнэй ёhоор, арсалдаатай асуудалнуудаар хөөрэлдөө хэхээр СССР-эй бэлэн байhанда **Баруун Германиин «Нойе Рур-цайтунг»** анхарал хандуулна.

ЛОНДОН. Социалис оронууд Сальвадорто буу зэбсэгүүдые үгэнэ гэhэн хардалгата үгэ хүүрнүүдэй тараагдажа байhан тушаа **«Гардиан»** газетэ ингэжэ мэдүүлнэ: Сальвадортохи тулалдаанда Куба ба СССР хабаадана гээд Латинын Америкын оронуудай правительствануудта этигүүлхэ гэhэн США-гай захиргаанай hэдэлгэнүүд «хүйтөөр угтагдаа» гэжэ тус газетэ тухайлан тэмдэглэбэ. Гэхэтэй хамта, «эдэ хоёр оронние гэмнэдэгыень hэжэглэмээр байна» гэhэн Бразилиин МИД-эй хуулита түлөөлэгшын мэдүүлгые тэрэ газетэ дурдана.

ХАНОЙ. Совет хүнүүд коммунизм байгуулгын замаар түрүүлэн дабшана, олон тоото шэнэ зорилгонуудые шиидхэнэ. Тиигэбэшье, бодото социализм мүнөөнэйхидэл иимэ ехэ хүсэ нүлөөтэй хэзээшье байгаагүй юм,—гэжэ **«Нян Зан» газетэ (СРВ)** бэшэнэ.

НЬЮ-ЙОРК. Уласхоорондын шахардуу байдалай hуларалга гүнзэгырүүлхые СССР эрмэлзэнэ гэжэ совет хүтэлбэрилэгшэ мэдүүлбэ. Американ политикые мүнөө тодорхойлогшод эсэсэй эсэстэ ушар байдалые бүтэмжэтэй зүйгэйгөөр ойлгохо бээз гээд найдажа байhанаа тэрэ элирхэйлбэ, — гэжэ **Америкын ЮПИ агентство** тэмдэглэнэ.

(ТАСС).

КОММУНИСТЫН ЗОРИГ БАДАРУУЛМА ХӨӨРӨӨН

ВЬЕНТЬЯН. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежневэй «Шэнэ газар» гэжэ ном эндэ лаос хэлэн дээрэ олоор хэблэгдэн гараа. Энэнь КПСС-эй XXVI съездэ зорюулагдана. Урда тээнь «Бага газар», «Һэргэн хүгжэлгэ» гэhэн зохёолнууд ЛНДР-тэ лаос хэлэн дээрэ хэблэгдэн гараhан юм.

Нүхэр Л. И. Брежневэй «Шэнэ газар» гэжэ дурдалгануудай ном — Ленинэй алдарта партиин хүтэлбэреэр Казахстанай захагүй үргэн тала дайдые Советскэ Союзай талха тарягаар баян нютагууд болгогшо совет хүнүүдэй эрэлхэг зориг, шэн габьяа ба баатаршалга тухай сэдьхэл доhолгомо хөөрөөн болоно, — гэжэ НРПЛ-эй ЦК-гай орган Сиенг Пасасон газетын ахамад редактор Тхиенг Тепвонгс мэдүүлбэ. Совет обществын хүтэлбэрилхы хүсэн, — коммунистнуудай партиин эмхидхэлэй ба политическэ хүдэлмэри энэ зохёол дотор хүнүүдэй хуби заяагаар дамжуулан үнэншэмэ тодоор харуулагданхай.

Воеводуудай ба городуудай президентнэрэи зүблөөн

ВАРШАВА. ПАП агентствын мэдээсэhэнэй ёhоор, ПНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. Ярузельский воеводуудай ба воеводствонуудта мэдэлтэй городуудай президентнэрэй зүблөөе Варшавада үнгэргөө. Польшодохи социально-экономическа байдалда хабаатай асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэhэн, ПОРП-ын ЦК-гай 8-дахи пленумэй шиидхэбэриhээ, сейм дээрэ В. Ярузельскиин хэлэhэн үгэhөө эшэ үндэhэтэйгөөр нютагай захиргаанай зорилгонууд тодорхойлогдоо.

Экономикодохи байдал тон бэрхэтэй болонхой гэжэ зүблөөн дээрэ тэмдэглэгдээ. Аягүй үзэгдэлнүүд январьда, февралиин эхеэр бүри hүжэрнэн байгаа. Январьда промышленностиин, барилгын хэрэг бүри муудаа.

Зүблөөн дээрэ хүдөө ажахын ба эдеэ хоолой промышленностиин асуудалнуудта ехэ анхарал хандуулагдаба. Хүдөө ажахыгаа хүгжөөлгые правительство тон шухалада тоолоно, тэрэнэй эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые хангахын тула саашадаашье шухала бүхы хэмжээнүүд абтаха.

Нютагай захиргаанай ажал ябуулга нарижуулан hайжаруулха ба нэрэ хүндыень үргэхэ асуудалнууд зүблөөн дээрэ мүн лэ хэлсэгдээ.

ГҮРЭНЭЙ УРБАЛТА ХЭХЭ ҺЭДЭЛГЭ БУРУУ ҺҮРӨӨ

МАДРИД. Испанида гүрэнэй урбалта хэхэ гэhэн бүлэг сэрэгшэхидэй үүдхэhэн hэдэлгэ буруу hүрэбэ. Хархис үзэлтэй подполковник Антонио Техеро Молина тэрэ бүлэгэй удамаршань юм ха. Молина 1978 ондо правительствада эсэргүү, диктатор Франкогой тала баригшадан хорото үгэсэлгэдэ хабаадаhанай түлөө долоон hара түрмэдэ хаагдахаар сүүдлүүлhэн аад, армида үлөөгдэhэн байгаа.

Февралиин 23-най үдэшэ зэбсэглэмэл 200 шахуу граждан гвардиинхид правительствын шэнэ толгойлогшын кандидатура тушаа дуугаа үгэлгын боложо байhан, Парламентын байшан худар дообтолон орожо, Депутадуудай конгрессэй байрые эзэлээ юм ха. Тэндэ буудалдаан болоhон байна. Сэрэгэй правительство тогтоохо эрилтэ тэдэнэй удамарша табиба.

Урбалта хэхээр hэдэгшэдые армишье, полицишье дэмжээгүй. Орон доторхи байдал түбшэн байна. Арми конституцида үнэн зандаа үлөөд, гурим hэргээхын тула шухала хэмжээ абажа байна гэжэ штабуудай начальнигуудай соведэй мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ. Гүрэнэй толгойлогшо король Хуан Карлос гүни түбшэн байхыень уряалан, испан арадта хандаба.

Урбалта хэхэ hэдэлгэ гаргагшадые Испаниин политическэ партинуудай олонхинь эрид буруушаана. Демократическа профсоюзууд, хүдэлмэришэдэй комиссинууд, Ажалшадай бүгэдэ ниитын союз мэдүүлгэ тунхаглажа, орон доторхи ниитын-политическэ байдалые демократическа болголгын хэрэг таhалдуулха, сэрэгэй диктатура тогтоохо гэhэн хархис этэгээдүүдэй hэдэлгые эрид буруушааба. Гвардиинхид засагта бэеэ тушаагаа.

Манай үеын хүн

ЮРЭ БУСЫН НАМТАРТАЙ ЭХЭНЭР

АНТОНИНА ПАЛЬШИНА Кама мүрэнэй эрье дээрэхи Сарапул гэжэ багахан хотодо ажаһуудаг юм.

Аяар 1916 ондо газетэнүүд тэрээн тухай бэшэжэ байгаа. Мүнөөшье тэрээн тухай бэшэдэг. Тэрэ георгиевско хэрээһээр шагнагдаһан, совет правительствын шангууда хүртэнхэй.

Энэ эхэнэр юугээрэ иимэ гайхамшаг юм?

...1915 он. Дэлхэйн нэгэдэхи дайн. Ород-түрэг фронт дээрэ Гасан-кала хэрэмэй дэргэдэ таһалгаряагүй шанга байлдаанууд боложо байгаа. Эндэ хасагууд онсо эрэлхэг зориггой байлдажа шалгараба. Мүндүү доройн залу хүбүүн Антон эдэнэй дунда ябалсаа. Тэрээн тухай алдар суу бүхы полк соогуур тараба. Байлдаануудай нэгэндэ залу хасаг шархатаба. 17-той басаган Антонина Пальшина өөрыгөө Антон гэжэ нэрлээд ябаһан байгаа гээд лазаредтэ элирбэ.

Тэрэ яагаад түрэг фронт дээрэ ошоһон байгаа гээшэб? Бүхы юумэн юрын, бүхы юумэн хүлеэгдээгүй шэнгээр үзэгдэнэ.

Антонина үгытэй таряашанай бүлэдэ түрэһэн байгаа. Юһэтэйдөө үншэржэ, Сарапулда ажаһуудаг эгэшэтэеэ байдаг болоо һэн. Каспиин далайн эрьедэхи үзэсхэлэн гоё һайхан хото — Баку тухай хүршэ эхэнэрэй хөөрэжэ байхые нэгэтэ дуулаба. Аяар холо далайн эрьедэ байдаг хото тэрэнэй зүрхэ сэдьхэлдэ бүхөөр хадуугдаба. Тиин тэрэ 13 наһатайдаа эгэшэһээ нюусаар мүнөөнэй Азербайджанай ниислэл хото хүрэжэ байгаа. Гэнтын ушараар тэрэ залуу айлда байдаг болоо. Удаань дайн эхилээ. Гэрэй эзэнние армида абаа һэн. Гэрэй эзэн эхэнэр [illegible] газар дарагдажа уйлаа.

Тиихэдэнь Антонина түхалзые бодомжолоо, сэрэг дайнай болоно байһан газарта ошоно, гэрэй эзэн эхэнэрэй нүхэрыень бэдэржэ олоод, гэртэнь эльгээхые шиидэн, үһөө хюһуужа, эрэ хүнэй хубсаһа үмдэбэ. Гэбэшье тэрэ гэрэй эзэние олоогүй, тиигэшье һаань, тэрэнние хасагууд байлдаанай газарта сэрэгтэ абаа һэн.

...Лазаредһээ зугадан гарахадаа, Антонина ондоо, Баруун фронтдо ошохые һанаашалба. Зүгөөр ямаршье саарһа дансагүй солдат һэжэгтэ орожо, баригдашаһан байгаа. Хойшодоо бүхы юумэн элиржэ, Антониные Сарапул эльгээбэ. Тэрэнние ямараар үггаһан тухайнь хүушарха шаралшаһан гаастэнүүдһээ мэдэжэ абаа һэм. Ушарынь гэхэдэ, эдэни тухай «тэрэ өөрөө мүртэй юмэ хөөрэдэггүй». Мүнөөшье [illegible] тухай бодомжолон тэрэ «Россин түрүүшын эхэнэр — офицер, эрэ хүнэй хубсаһа үмдэжэ, Наполеонтой дайнда хабаадалсаһан суута «морин сэрэгшэ-эхэнэр» Надежда Дурова Сарапулда, тэрэнэй гэртэ дүтэхэнэ ажаһуудаг байгаа гэжэ эгээл тиихэдэ мэдэжэ абаа һэм.

Уданшьегүй Антон Пальшин Австриин фронт дээрэ бии болобо. Эрэлхэг зориггой хүбүүхэн эгээл орёо, аюултай даалгабаринуудые дүүргэдэг, дайсанай ара тала руу нэбтэрэн ороод, «хэлэ» барижа асардаг байһан юм гэхэ. Хоёр дахин хүнгэхэнөөр шархатаһадаашье, эдээн тухайдаа хэндэшье дуулгангүй, жагсаалдаа үлэһэн байгаа.

Баатар габьяа гаргаһанайнгаа түлөө Антон Пальшин унтер-офицер болгогдожо, георгиевско хоёр хэрээһээр, георгиевско хоёр медаляар шагнагдаа һэн. Суута генерал Брусилов шагнаһанайнгаа [illegible] рюүлһан юм.

Армида алба хэхэ үедөө Антонина [illegible] ... тухай бодомжолоо солдат нэгэтэ [illegible] хэлээ: «Нэдой наншал-дахада, эгээлэй хүнүүд хохидоно». Эдэ үгэнүүд ой ухааданнь бүхөөр хадуугдаба. Юунэй түлөө дэлхэйн дайн боложо байна гээшэб? Тэрэ юрын ажалшанда юундэ хэрэгтэй юм? Тэрэ хэндэ ашатай туһатайб, шухала хэрэгтэйб? Эдэ асуудалнууд тэрэнние тад ондоогоор бодомжолхыень баадхадаг байгаа.

1917 оной сентябрь һарада Антонина хүндөөр шархатаһанайнгаа һүүлээр Сарапул бусажа ерээд, уданшьегүй большевистскэ эмхидэ оробо. Листовконуудые тараадаг, большевигүүдэй программые хүдэлмэришэд болон таряашадта ойлгуулжа үгэдэг, дай жүрөөдэлгын номнолдо абтахагүйень уряалдаг һэн.

Октябриин революциин һүүлээр тэрэ Смоленскэ областиин Сычевко хотодо хүдэлбэ. Контрреволюционернүүдэй отрядуудтай дайлалдаа, диверсантнуудые барилсаа. Харин нэгэтэ [illegible] алтан хэрэгсэл болон 15 томо ехэ бриллиант абдан ябаһан нюсхэмэр контрабандистые барибан байгаа. 1918 ондо эндэ, Сычевкодо, тэрэ большевик, улаан гвардеец Георгий Фроловто хадамда гараа һэн. 1923 он болотор тэрэ үбгэнтэеэ хамта сэрэгтэ жагсажа, деникинтэн, врангелиинхид болон революцинч бусад дайсадтай тулалдаба.

Граждан дайнай дүүрэхэдэ, Пальшина Сарапулдаа бусажа ерээ һэн. Одоошье анбуу гэжэ үхибүүдээ хүмүүжүүлжэ эхилбэ.

Тэрэ үшөө нэгэ дайе үзэхэ хубитай байшоо. Гитлеровскэ Германиин СССР-тэ добтолон ороһон түрүүшын үдэр Пальшина болон тэрэнэй нүхэр военкомадта ерэбэд.

— Наһантнай үнгэрөөл даа, — гэжэ военком хэлэбэ. — Совет засагай түлөө дайлалдаһан байнат, мүнөө залуушуулай ээлжэһэн ерэбэ гээшэ.

— Түрэл газар дайдыемнай дайсанай дэбһэжэ байхадань, оошор сахижа байһанай үлүү, — гэжэ Пальшина харюусаба. — Фронт эльгээ, үгы гэбэл, өөрөө ошохоб, түрүүшынхээ ошоһон байна бүлэб, намайе барижа шадахагүйш!

Эдэнэр эхэшхэ абабашье, гансал нүхэрынь фронт ошобо. Антонина гэнтэ үбшэлээ, операцида ороо һэн. Энэ ушар эдэнэй [illegible] хэсэр зобоогоо. Үнгэрһэн үдэр бүхэниие тооложо, больницаһаа намайе хэзээ табихатнай гээшэб гэжэ врачнуудһаа һураад һалахагүй.

Фронт тухай бодомжолхыеньшье врачнуүд тэрэниие хорибо. Тэрэ өөрынхеэрээл байгаа. Дайсантай шанга байлдаанай боложо байһан газар тээшэ, үбгэнэйнгөө, ехэ хүбүүнэйнгээ дайлалдажа байһан газар тээшэ ошохые эрмэлзэдэг һэн.

Наһатай хирург тэрээндэ этигүүлбэ: «Би ори ганса хүбүүгээ алдааб, — гэжэ тэрэ хэлээ һэн. — Намда бэшэ хүн үгы. Гартаа буу барижа, үһөөгөө абахые хүсөө хүн аабзаб даа. Теэд би тэндэ ямар туһа асаржа шадахагүйб? Жаран табатай болооб, нюдэмни муудаа. Эндэ би ехэ туһа хүргэнэб».

Тиигэжэ тэрэ тылдэ үлөө һэн. Солдадуудта дотор хубсаһа оёдог, дулаан хубсаһа хунартай посылкануудые фронт эльгээхэ хэрэгые эмхидхэдэг байгаа. Али бүхы ажал хэдэг һэн. Нүхэртэй баатарай үхэлөөр унаба гэһэн мэдээсэл 1943 ондо абаба. Ондоо тэрэнэй нүүжэ ерэгшэдтэ гороотохи байраа үгөөд, тиинэ үедэ тэрэ колхоздо хүдэлжэ ябаа...

Дайн дүүрэбэ. Пальшина Сарапулдахи гэртээ бусажа, мүнөөшье тэндээ ажаһуудаг. Һурагшад тэрэниие «сэрэгшэ хүгшөө» гэжэ нэрлэдэг. Сборнуудтаа саг үргэлжэ уридаг юм. Клубуудта, заводуудта үнгэргэгдэһэн суглаанууд дээрэ Пальшина үгэ хэлэдэг. Космонавтнуудтай уулзахаяа Звездный хотодо хэдэ дахин ерэһэн байгаа.

...Өөһэдынгөө баатар габьяа тухай мэдэдэггүй хүнүүд лэ ёһотойл баатарнууд гээшэ гэжэ хэлсэдэг. Минии хуби заяан Москвагай журналистда юундэ хэрэгтэй юм, тэрэ ямар онсо юумэ олобо гээшэб? — гэжэ үнэн зүрхэнһөө гайхан гэлыжэ, Антонина Пальшина хуби заяан тухайгаа түбшэн даруутаар хөөрэнэ.

Энэ ород эхэнэрэй хуби заяанай нюусань юун бэ? Ямаршье нюуса байхагүй. Юрын ород хүнэй абари зан. Энэнь һайн һайхан хэрэгэй, уг зорилгын аша туһада гаргагдаһан шэн зориг, баатаршалга, энэрхы ябадал болоно.

Гавриил ПЕТРОСЯН.
(АПН).

ХАРГЫНУУДТАМНАЙ усалта ушар бү тохёолдог

Орон доторнай автомобиль, машинануудай олошорхо тума харгын аюулгүйе сахилгада шанга эрилтэ табигдана. Гадна автомобильна харгынуудта, тэдэниие зүбөөр ашаглалгада, бата бэхи, олон удаан жэлнүүд соо ашаглагдаха харгын түхеэрэлгэнүүдые барилгада онсо анхарал хандуулагдадаг болоо. Ушар иимэһээ харгы баридаг, заһабарилдаг эмхинүүдэй түлөөлэгшэд автомобильна харгынуудые техническэ талаар гүйсэд хангажа, транспортын һаадгүйгөөр ябахын тула оролдохо зэргэтэй.

Энээнһээ уламжалан, СССР-эй Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын ГАИ-гай главна управлениин тусхай заабаряар республикадамнай, мүн бусадшье область, хизаарнуудта «Харгы» гэһэн шалгалта соносхогдоһон байна. Тус шалгалта байгша оной январь, февраль һарануудта үнгэргэгдэхөөр хараалагдаа. Үйлсэнүүдые, автомобильна харгынуудые, барилгануудые, түмэр харгын переезднүүдые техническэ һайн харууһан доро, болбосон түхэлтэй байлгаха шухала. Шалгалтын үедэ ГАИ-гай хүдэлмэрилэгшэд республикын районуудаар ябажа, харгынуудые шалгана, тусхай сэгнэлтэ үгэнэ, тэрэниие заһабарилха талаар һанамжа дурадхалнуудаа хэлэнэ. Мүнөө үедэ Мухар-Шэбэрэй, Бэшүүрэй, Сэлэнгын, Зэдын, Захааминай, мүн үшөө нэгэ хэдэн районуудта шалгалта үнгэргэгдөө. Улаан-Үдэ хотын ба республиканска, областной удха шанартай харгынууд үбэлэй үедэ ямар байлгагдаха ёһотойб гэжэ харагдажа үзэгдэһэн байна. Сагай уларилай таагүй байһанһаа коммунальна ба харгы заһадаг эмхинүүдэй хүдэлмэриеэ һулаар ябуулһанһаа боложо, харгын усалта ушарал олошоронхой. Гол түлэб үбэлэй үедэ харгынуудые муугаар харууһалһанһаа, үйлсэнүүдэй хальтируухай гэлигэр нюрууда элһэнэй адхагдаагүй дээрэһээ аваринуудай тоо олон болоо.

Улаан-Үдэ хотын гудамжануудые абаад харая. Ехэ саһанай орохо үедэ харууһанай хүдэлмэриин хэды ябуулагдабашье, хальтируухай, гэнэ усал, аюул боломоор учасгогууд дайралдаһаар.

«Бурятавтодор» управлениин харгын албанай подразделениинүүдэй хүдэлмэридэ дутагдалнууд олоор элирүүлэгдээ. Заримынь мүнөө үедэ усадхахын арга-гүй. Юуб гэхэдэ, дулаанай үедэ ямаршье хэмжээн абтаагүй, газарай хүрһэн хүрэшэнхэй бшуу.

Хоёр жэлэй абаад харая. Республикын МВД-гэй гүрэнэй автоинспекциин түлөөлэгшэд Бэшүүрэй, Мухар-Шэбэрэй районуудта харгынуудые заһабарилдаг, баридаг участогуудай хүдэлмэриие шалгаһан байна. Нэн түрүүн Никольское—Түгнэ—Хушуун-Үзүүр гэһэн 63 модоной зайда һунаһан харгые шалгахада, ямар дутагдалнууд элирүүлэгдээб гэхэдэ, тусхай дохёогой түхеэрэлгэнүүд тодхогдоогүй, болдируунууд, яама ялхинууд ушараа. Мухар-Шэбэрһээ Суулга хүрэтэр добо долхинуудтай, мүльһэлиг харгы зурына гэжэ тэмдэглэгдээ. Мүн хүүргэнүүдэй бүхэлэлгэнүүд муудаһан, автобус хүлеэхэ байрануудай үгы дээрэһээ зарим газарта зогсонгүй үнгэршэдэг байба.

Һайн талыень тэмдэглэхэ гэбэл, Мухар-Шэбэрэй харгын заһабарилга-барилгын участогайхид саһа тогтоохо талаар хэмжээнүүдые абаһан, мүльһэн нэмэргээр хушагдаһан үгсүүр, уруудал газарта элһэ, шлак гэхэ мэтые адхаһан, нэмэлтэ дохёо тэмдэгүүдые тодхоһон байна.

Гэхэтэй хамта Мухар-Шэбэр — Бэшүүр — Хяагта гэһэн республиканска удха шанартай харгые техническэ талаар гүйсэд хангалгын хүдэлмэри олон янзын шалтагаанһаа урагшаа мүртэй ябуулагданагүй. Тиимэһээ арадай депутадуудай районо Соведэй гүйсэдкомой шиидхэбэреэр энэ хүдэлмэридэ элдэб эмхи сургаалинуудай түлөөлэгшэдые хабаадуулха гэһэн шиидхэбэри гаргагдаа. Харгынуудые харууһалалгада ушардаг дутуу дундануудые эдэнэрэй туһаламжаар усадхажа, машинануудай аюулгүй ябадалда гүйсэд тааруу эрхэ байдал хангагдаха зэргэтэй.

Нэгэ иимэ һануулга хэлэлтэй. Үбэлэй үедэ харгы заһабарилгын хүдэлмэриин ябуулагдажа байһан зарим газарта тусхай заабарита дохёо тэмдэгүүд табигданагүй. Харгын хүдэлмэришэдэй албан хэрэгтээ хайша хэрэг хандаһанһаа боложо, жолоошодой замда бэрхэшээлнүүд тохёолдоно гээшэ.

«Харгы» гэһэн шалгалта үргэлжэлүүлэгдэһээр. Дүнгүүд тухайнь уншагшадтаа соносхохобди.

Б. ДЭБЭЕВ,
гүрэнэй автоинспекциин дорнадзорой отделениин инженер.

ТҮСЭБ ҮЛҮҮЛЭН ДҮҮРГЭГДЭБЭ

Буркоопсоюзай коопзверопромхозуудай трест 1980 оной дүн гаргаба. Коопзверопромхозуудай коллективүүд КПСС-эй XXVI съездэдэ зорюулһан социалис уялгануудаа нэрэтэй, түрэтэйгөөр бэелүүлжэ, үнгэрһэн 1980 ондо ажалай ехэхэн амжалта туйлаба. Буркоопсоюзай агнуури-олзоборилгын ажахынууд 3 миллион 201 мянган түхэригэй «зөөлэн алта» гүрэндэ тушаажа, ангай арһа бэлэдхэхэ жэлэйнгээ түсэб 106,6 процент дүүргэбэ.

Үнгэрэгшэ жэлдэ ой тайгада олзоборилгын 11 баазэ шэнээр баригдаһан, ангуушадай байрлаха, амарха үбэлжөөнэй 185 гэр һэльбэн заһагдаһан байгаа. Ан олзоборилхо һалбариие саашадань үргэнөөр хүгжөөхэ ажал ябуулгада 259,9 мянган түхэриг гаргашалагдаа. Түрэл нютагайнгаа байгаалиин баялигые үргэдхэхэ, дүүрэнээр, зүбөөр ашаглаха, тэрэнэй шанар һайжаруулха асуудалда агнуурииин ажахын мэргэжэлтэд анхаралаа ехээр хандуулна.

1980 оной олзоборилгын үедэ 45.807 хэрмэн, 22.006 ондатра, 1511 булган, 1036 һолонго, 661 үен, 10.276 шандаган, 74 үнэгэн, 62 шоно баригдаа.

Коопзверопромхозуудта агнуурииhаа гадна, тэжээмэл ангуудые үсхэбэрилгэ үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Тиин энэ үе соо ан үсхэбэрилэгшэд халтар хара үнэгэнэй 4173, песецэй 31.170 арһа тушаагаа. Хамтадаа ангай 229,6 центнер мяхан бэлэдхэгдээ. Тэрэ тоодо 2849 хүдүү, торхируу болон һойр, 162 бугын, 64 зэрлиг орын, 107 гүрөөһэнэй мяхан оролсоно.

Коопзверопромхозуудай шатна ангуушад зунай үедэ эм домдо орodог ургамалнуудые, жэмэс болон хушын һамар суглуулдаг гээшэ. Үнгэрһэн үедэ 1194,8 центнер алирһан, 3517,3 центнер хушын һамар, 1043,1 килограмм хуһанай гүлгэн, 2016 килограмм алирһанай набшаһан, 1378 килограмм нохойн хоншоор, 2338 килограмм долоогоно суглуулагдажа тушаагдаа.

Прибайкалиин коопзверопромхоз 1980 ондо 1.056,1 мянган түхэригэй ангай арһа бэлэдхэжэ, жэлэйнгээ түсэб 161,1 процент дүүргэбэ. Тус коопзверопромхоз Буркоопсоюзай түрүү ажахынуудай нэгэниинь болоно. Эндэхи ангуушад 3953 хэрмэнэй, 368 булганай, 110 ондатрын, 1803 шандаганай, 185 һолонгын, 12764 песецэй арһа, 24 бугын, 18 гүрөөһэнэй, 1 баабгайн мяха гүрэндэ тушааһан байна.

Февралиин 15-һаа ямаршье агнуури хэгдэхээ болибо. Ангуушад буунуудаа сэбэрлэжэ, һайса тоһодоод, хойто намарай агнууриин эхилтэр хадагалха ёһотой. Хабхаануудаа хуряажа, һарабша доро үлгэхэ. Хэрмэ, булганда табигдаһан занганууд, шандаганда зүүтдэһэн урьханууд абтаха ёһотой. Хэрбээ эдэ бүхы хэмжээ ябуулгануудые хээгүй һаа, хорюултай үедэ элдэб амитад, шубууд эдэ занганудта орожо, дэмы хосорхо бшуу.

М. ГЫЛЫКОВ.
Буркоопсоюзай коопзверопромхозуудай трестын охотовед.

Спорт

САГААЛСА ДЭЭРЭ

Һур харбалгаар СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө үбэлэй мүрысөөн Харьков хотодохи Н. Е. Жуковскиин нэрэмжэтэ авиационно институтай манеж соо үнгэргэгдэжэ, оронойнмнай 91 харбагшад хабаадажа, [illegible] хэрхэ мэргэнээ туршаһан байна. Эхэнэрнүүдэй дундаһаа уласхоорондын классай спортын мастер Н. Бутузова М-2 упражненеэр харбахадаа 2632 очко абажа, чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Эрэшүүлэй дунда илангаяа шанга тэмсэл болоо. Һүүлшын үдэр хүрэтэр хоёрдохи һуури эзэлжэ ябаһан Шэтын бэрхэ харбагша В. Ешеев дүрбэдэхи үдэр урагшаа гаража, түрүү һуури эзэлээ — 2639 очко. А. Кислицын (Алма-Ата) тэрээнһээ 14 очкогоор гээгдэбэ.

Һур харбалгаар «Урожай» бүлгэмэй түрүү һуури эзэлхын түлөө нээмэл мүрысөөн Зүүн Сибириин технологическа институтай спортзал соо үнгэргэгдөө. Энээндэ хэдэн бүлгэмэй гуша гаран мэргэшүүл хабаадаба. Буряадай хүдөө ажахын институтай механическа факультедэй хоёрдохи курсын студент спортын мастер Чингис Цыренов хоёр үдэрэй туршада 30 метртэ харбахадаа, 650 очко абажа, тусхай шанда хүртөө. Спортын ветеран Дашинима Эрдынеев хоёрдохи һуурида гараба. Александр Хамнагдаев хүндэлэлэй табсангай гурбадахи шатада гараһан байха юм. Эхэнэрнүүд сооһоо хүдөө ажахын институтай студентка Долгоржаб Доржиева илалта туйлаһан байна.

Һур харбалгаар РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө үбэлэй мүрысөөн эдэ үдэрнүүдтэ Орджоникидзе хотодо боложо байна. «Динамо», «Спартак» бүлгэмүүдэй арба гаран мэргэшүүл, тусхайлбал, уласхоорондын классай спортын мастер Цыбикмит Жамьяндашиева, спортын мастернууд Эрдэм Санжеев, Валерий Лазарев, Цыренжаб Будаев, Лариса Целовальникова, Цыденжаб Будаев болон бусад энэ ехэ мүрысөөндэ республикынгаа нэрэ хүндые хамгаална.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

Буряад оронойнмнай бар тайгын гүн соо хүбэнэг сагаан саһан хүдхынэ. Эндэ үбэлэй зузаан хүнжэл үнеөхил зандаа. Гнимэһээл сүлөө сагаа сэбэр агаарта сэнгүү хүхюунээр үнгэргэхээ һанагшад хурдан санадаа мордожо, нишэл ерэнэ бшуу. Амаралтын үдэрнүүдтэ республикымнай ниислэл шадархи Дээдэ-Онгостойн сэлгеэндэ хүхюун дуунууд замхадаггүй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: санын зүргэнүүд зурылдана.
П. БУРМАКИНАЙ фото.

ТОБШОХОНООР

ХҮНГЭН АТЛЕТИКЭЭР СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ хабаадахын тула спортын мастерта кандидат Геннадий Темников мүнөө Кисловодскдо һорилго бэлэдхэл хэжэ байна. Нёдондо жэл тэрэ эдиршүүлэй дунда ороной чемпионадта табадахи һуури эзэлһэн юм.

ГТО-гой үбэлэй олон зүйлөөр «Труд» бүлгэмэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн боложо, арба гаран команда хабаадаһан байна. Буряадай мебель бүтээдэг, модо болбосоруулдаг комбинадай ГТО-гой значкистнууд командаараа илажа, кубогта хүртөө. Онохойн модоной комбинадай түлөөлэгшэд — хоёрдохи, нарин сэмбын комбинадай команда гурбадахи һуури эзэлбэ. Анна Хабалова, Виктор Конев, Геннадий Турышев гэгшэд илалта туйлаһан байна.

САНА. «Пионерская правда» газетын шанда хүртэхын түлөө санын урилдаагаар Буряадай АССР-эй түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөн «Локомотив» бүлгэмэй санын бааза дээрэ болобо. Хүдөөгэй 12 районой, Хяагтын, мүн Улаан-Үдэ хотын 3 районой һурагшад-санашад энэ мүрысөөндэ хабаадаһан байха юм. Эдир санашад дүрбэн зайда урилдаа. Бага наһанай басагад 2 километртэ хаба шадалаа туршаба. Эндэ 6-дахи интернат һургуулиин һурагшад шалгараа. Хубиин мүрысөөндэ Аня Савельева илаба. Бага наһанай хүбүүд 3 километрэй стартда гараба. Гурбадахи интернат һургуулиин һурагшад түрүү һуури эзэлээ. Сережа Зотов бултанһаа һайн һорилго бэлэдхэлтэй байба. Аха наһанай басагад эндэ урилдажа, 48-дахи һургуулиин санашад нэгэдэхи һуурида гараа. Лена Власова бултанһаа түрүүн фиништэ хүрэжэ ерэһэн байна. Аха наһанай эдиршүүл 5 километртэ урилдаба. Эндэ 65-дахи һургуулиин һурагшад шалгараа. Андрей Овсянкин бултанһаа һайн саг харуулһан байна.

ХАДАҺАА САНААР ҺОЛЖОРОЛГЫН СПОРТ. Спортын энэ зүйлөөр ехэ мүрысөөн һаяхан Алма-Ата хотодо болобо. Улаан-Үдын хүүгэдэй спортын һургуулиин команда иимэ ехэ мүрысөөндэ түрүүшынхеэ хабаадабашье, яһала ехэ амжалта туйлаа. Лена Палагина — хоёрдохи, Сережа Оливчук гурбадахи һуури эзэлбэ.

Ж. БАТОМУНКОЕВ.

ЭДИРШҮҮЛ ДОБТОЛНО

Шатараар «Спартак» бүлгэмэй областной соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Улаан-Үдын Пионернүүдэй байшан соо болоно.

15-дахи, 16-дахи наадануудта эдиршүүл эдэбхитэй һайнаар наадажа, сугларагшадай магтаалда хүртөө гээд тэмдэглэлтэй. 25-дахи һургуулиин 8-дахи классай һурагша Баяр Буруев һүүлшын гурбан наадандa дүршэл шадабари ехэтэй нэгэдэхи разрядтайшуул В. Хаханов, В. Цыреннимаев, Ю. Краснов гэгшэдтэй уулзаба. Тиихэдээ эдир хүбүүн тээлмэрдэжэ байнгүй, эхинһээ эдэбхитэй һайнаар наадажа, илалта туйлаа. СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай хүдэлмэрилэгшэ В. Цыреннимаевтай наадахадаа, эршэмтэйгээр добтолжо, бодо үлүүтэй болоһон байна. 54-дэхи ябадалдаа хүлеэгдээгүй шанга добтолго хэжэ, шухала очко таблицада бэшүүлбэ. Иигэжэ Баяр 10,5 очкотой болоод, шангай һуурида гараха аргаяа дээшэлүүлээ.

Энэл һургуулиин 8-дахи классай һурагша Юра Барнаков—Митуповые, 2-дохи һургуулиин 10-дахи классай һурагша В. Николаев Санжиевые шүүгээ. 32-дохи һургуулиин арбадахи классай һурагша Цыбикжаб Туртуев манай бэрхэ шатаршадай нэгэн Алексей Шагжиевые бүдэрүүлжэ, сугларагшадай зүгһөө альга ташалгаар угтагдаа.

16-дахи нааданда В. Назимов — Ю. Красновые, В. Хаханов—Б. Баглаевые, А. Шагжиев—А. Доржиевые шүүгээ. Ц. Туртуев — А. Митупов хоёрой парти тэнсэлгээр дүүрээ.

Һүүлшын нааданай урда тээ А. Шагжиев 10 очкотой болоод, түрүү һуури эзэлжэ ябана. Тэрэ А. Митупов, В. Хаханов гэгшэдтэй уулзаха юм. Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай хүдэлмэрилэгшэ В. Назимов мүн лэ 10 очкотой болоо. 17-дохи турта тэрэ Р. Мещеряковтой наадаха. В. Хаханов — 9,5, В. Цыреннимаев — 9, А. Доржиев 8 очкотой болонхой. Тиихэдэ һурагшад Ю. Барнаков, Ц. Туртуев гэгшэд тус тустаа 8,5 очкотой юм. Эдэнэр 2—2 хүнтэй наадаха.

Манай корр.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Советскэ Союзай Коммунис партиин XXV съезд» — информационно мэдээсэл. «Республика съездэдэ элидхэнэ» — суглуулбари.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Советскэ Союзай Коммунис партиин XXVI съезд». «Съездын дневник» — ТАСС-ай материал. «Мүнөөдэрэй гол шухала асуудал» — ТАСС-ай материал.

Гурбадахи хуудаһанда. «Съездһээ съезд хүрэтэр». «Баранда хэрэгтэй албан» — Е. Мульченкын статья. «Үдэр бүхэнөө үндэр баян ургасада». «Ёһо болон заншалхай» — А. Сысоевой статья.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Бүмбэрсэг дэлхэйн һонин» — ТАСС-ай материалнууд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 10.05 — «Дуратай шүлэгүүднай». А. Твардовскиин зохёолнуудые һурагшад уншаха. 10.50 — Грузиин арадай хатарай Гүрэнэй академическэ габьяата ансамблиин концерт. 11.35 — Шэнэ һонин. 15.25 — Дамжуулгын программа. 15.30 — **«КПСС-эй XXVI съезд дээрэ».** 16.30 — «Орленок» телестудиин концертнэ зал.

Улаан-Үдэ. 17.00 — «Саяан» — хүдөөгэй ажалшадта зорюулагдаһан дамжуулга. 17.30 — «Уласхоорондын шэнжэлэл» (буряадаар). 17.45 — «Габшагай хэрэгүүдэй адресууд». 18.15 — «Совет сэрэгшэн» — киножурнал.

Москва. 18.30 — «В. И. Ленинэй образ совет уран зурагай искусствада». 19.15 — «Бүхы юумэ мэдэхэ дуратайб» — киножурнал. 19.30 — **«КПСС-эй XXVI съезд дээрэ».**

Улаан-Үдэ. 20.00 — «Байгал» программа.

Москва. 20.25 — «Судьба» — уран һайханай фильм (1-дэхи сери). 22.00 — «Время». 22.45 — «Циркын арена дээрэ». 23.15 — «Мүнөөдэр — түбһ дэлхэйдэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 17.00 — Баскетболоор Корочой кубогта хүртэхын түлөө. «Динамо» (Москва) — «Каррера» (Итали). 17.45 — «Звездочет» — телевизионно журнал.

Улаан-Үдэ. 18.30 — Буряадай АССР-эй Гостелерадиогой арадай инструментнүүдэй оркестрэй концерт. 19.00 — Соносхолнууд. 19.10 — «Хүн зоной дунда ном дэлгэрүүлхэ» 19.50 — «Сэдьхэлэй уряалаар» — киноочерк.

Москва. 20.00 — РСФСР-эй Гүрэнэй духовой оркестр наадаха.

Редактор Р. Б. ГАРМАЕВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор — 2-54-54, приемная — 2-54-93, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-60-91, пропаганды — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, инф. мации — 2-34-05, перевод — 2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская — 2-35-95, машинное бюро — 2-57-63, фотолаборатория — 2-33-61, отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли. Заказ № 48. Н-00363. Индекс